KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 16.5.2006
SEC(2006) 595

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

BOLGARIJA

Poročilo o spremljanju iz maja 2006

{COM(2006) 214 konč.}

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

BOLGARIJA

Poročilo o spremljanju iz maja 2006

KAZALO

1.	UVOD	4
2.	POLITIČNA MERILA	5
2.1.	Splošna ocena	11
3.	GOSPODARSKA MERILA	12
3.1.	Splošna ocena	16
4.	OBVEZNOSTI IN ZAHTEVE, KI IZHAJAJO IZ PRISTOPNIH POGAJANJ	16
4.1.	Poglavja pravnega reda Skupnosti	17
4.1.1.	Poglavje 1: Prost pretok blaga	17
4.1.2.	Poglavje 2: Prosti pretok oseb	18
4.1.3.	Poglavje 3: Svoboda opravljanja storitev	18
4.1.4.	Poglavje 4: Prost pretok kapitala	19
4.1.5.	Poglavje 5: Pravo družb	20
4.1.6.	Poglavje 7: Kmetijstvo	21
4.1.7.	Poglavje 8: Ribištvo	24
4.1.8.	Poglavje 9: Prometna politika	25
4.1.9.	Poglavje 10: Obdavčenje	25
4.1.10.	Poglavje 13: Socialna politika in zaposlovanje	26
4.1.11.	Poglavje 14: Energetika	28
4.1.12.	Poglavje 15: Industrijska politika	29
4.1.13.	Poglavje 19: Telekomunikacije in informacijska tehnologija	29
4.1.14.	Poglavje 21: Regionalna politika in usklajevanje strukturnih instrumentov	30
4.1.15.	Poglavje 22: Okolje	31
4.1.16.	Poglavje 23: Varstvo potrošnikov in zdravja	33
4.1.17.	Poglavje 24: Sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev	33
4.1.18.	Poglavje 25: Carinska unija	37
4.1.19.	Poglavje 28: Finančni nadzor	38
4.2.	Prevajanje pravnega reda Skupnosti v bolgarščino	39
4.3.	Splošna ocena	39

1. UVOD

Pristopna pogajanja z Bolgarijo so bila uspešno zaključena decembra 2004. Pristopna pogodba je bila podpisana aprila 2005. Bolgarija in 14 držav članic jo je že ratificiralo. Pogodba predvideva pristop 1. januarja 2007, razen če Svet na priporočilo Komisije odloči, da se preloži na 1. januar 2008.

Po zaključku pogajanj je Evropska unija odločila, da bo nadaljevala s podrobnim spremljanjem priprav in dosežkov Bolgarije in da bo v ta namen še naprej posredovala letna poročila o napredku Bolgarije pri pristopu ter po potrebi izdala priporočila.

Komisija je prvo tako poročilo predstavila oktobra 2005. To poročilo je pokazalo, da je Bolgarija že zelo napredovala pri pripravah na pristop. Opredelilo je tudi številna področja, na katerih so bila potrebna nadaljnja prizadevanja za zaključek priprav. Komisija se je odločila povečati svoje aktivnosti spremljanja in spomladi 2006 oblikovala naslednje poročilo.

To poročilo presoja priprave Bolgarije na članstvo in se osredotoča na področja, na katerih je potrebno nadaljnje izboljšanje glede treh kopenhagenskih meril za pristop. Zato je poročilo sestavljeno iz treh glavnih delov:

- *prvi del* ocenjuje politična vprašanja, ki so bila opredeljena kot potrebna nadaljnjega izbolj šanja;

- *drugi del* ocenjuje ekonomska vprašanja, ki so bila opredeljena kot potrebna nadaljnjega izboljšanja;

- *tretji del* ocenjuje položaj Bolgarije glede izvajanja obveznosti in zahtev, ki izhajajo iz pristopnih pogajanj.

Poročilo opredeljuje napredek od oktobra 2005 in vrzeli v politikah, zakonodaji in izvajanju, ki jih je treba še naprej obravnavati. Na tej podlagi Komisija v Sporočilu Komisije, ki je predlo ženo skupaj s tem poročilom, ocenjuje, ali je treba priporočiti odložitev datuma pristopa ali ne.

To poročilo kaže stanje s konca aprila 2006. Temelji na številnih virih. Bolgarija je bila pozvana, da zagotovi informacije o ravni svoje pripravljenosti. Poročilo tako uporablja informacije, zagotovljene v okviru pridružitvenega sporazuma in medsebojnih pregledov[1], ki so bili izvedeni za oceno upravne zmogljivosti Bolgarije na posebnih področjih. Upoštevana so bila posvetovanja Sveta ter poročila[2] in resolucije Evropskega parlamenta. Kjer je bilo potrebno, je Komisija sklepala tudi na podlagi ocen, ki so jih izdelale različne mednarodne organizacije, mednarodne finančne institucije in nevladne organizacije.

---

[1] Medsebojni pregledi so ocene, ki jih izdelajo izvedenci držav članic o ravni pripravljenosti držav kandidatk v posebnih sektorjih. Ti izvedenci so odgovorni za vsebino svojih poročil.

[2] Poročevalec je g. van Orden.

2. POLITIČNA MERILA

Uvod

Komisija meni, da Bolgarija že od leta 1997 dalje izpolnjuje politična merila za članstvo EU.

Cilj tega poročila je zagotoviti oceno nekaterih področij, ki so bila v poročilu o spremljanju iz oktobra 2005 opredeljena kot potrebna nadaljnjega izboljšanja. Takih področij je bilo osem: reforma javne uprave; pravosodni sistem; boj proti korupciji; boj proti trgovini z ljudmi; slabo ravnanje v priporu in razmere v zaporih; varstvo otrok; zdravstveni sistem za invalide in na področju duševnega zdravja ter vključevanje in zaščita manjšin.

Ta oddelek na vsakem od teh odprtih področjih ocenjuje razvoj od poročila iz oktobra 2005 in pripravljenost Bolgarije za članstvo.

Javna uprava

Od poročila iz oktobra 2005 je bil na naslednjih področjih zabeležen napredek.

Zakon o javni upravi je bil spremenjen marca 2006. Uvaja jasno razlikovanje med političnimi in upravnimi ravnmi v državni upravi. Cilj tega zakona je jasno opredeliti vloge in odgovornosti. Zakon ureja tudi udeležbo državnih uradnikov pri upravljanju zasebnih podjetij in krepi vlogo inšpektoratov. Marca 2006 so bile tudi sprejete spremembe Zakona o javnih uslužbencih. Ta zakon zagotavlja odprti izbirni postopek, uvaja načelo mobilnosti v državni upravi in spodbuja usposabljanje javnih uslužbencev. Zakon o upravnem postopku je bil sprejet marca 2006. Na podlagi tega zakona bodo do decembra 2006 ustanovljena upravna sodišča in imenovani sodniki.

Marca 2006 sta bila sprejeta posodobljena strategija za usposabljanje javnih uslužbencev in ustrezen akcijski načrt. Strategija je osredotočena na krepitev upravnih zmogljivosti Bolgarije pri izvajanju pravnega reda Skupnosti, ki vključuje vse zainteresirane strani v postopku upravne reforme ter povečuje strokovne sposobnosti in kvalifikacije.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

Strategija decentralizacije, katere cilj je nadaljnje decentraliziranje pristojnosti in finančnih virov a centralne na regionalno in občinsko raven, še ni bila sprejeta.

Na splošno je Bolgarija dobro napredovala na področju javne uprave in bo imela učinkovito dr žavno upravo, če se bo držala sedanje poti reform.

Pravosodni sistem

Od poročila iz oktobra 2005 je bil na naslednjih področjih zabeležen napredek.

Decembra 2005 je minister za pravosodje razvil akcijski načrt za izvajanje strategije reform za obdobje 2006–2007. Marca 2006 je vlada potrdila poročilo o izvajanju strategije reform v pravosodju. Glede preiskovalnega postopka je bil januarja 2006 vzpostavljen mehanizem za spremljanje ustreznosti novega zakona o kazenskem postopku, ki je začel veljati aprila 2006. Izvaja se akcijski načrt za usposabljanje sodnikov glede uporabe novega zakona o kazenskem

postopku. Zakon o pravni pomoči in z njim povezana izvedbena zakonodaja, ki se med drugim nanaša na pristojbine za pravno pomoč, sta začela veljati januarja 2006. Ustanovljen je bil nacionalni urad za pravno pomoč. ki ima proračun v vrednosti nad 3 milijone EUR. Izvedbena zakonodaja za Zakon o zasebnem varovanju je bil sprejet februarja 2006. Proračun za sodstvo se je v letu 2006 povečal za 18 % na več kot 136 milijonov EUR. Proračun vrhovnega pravosodnega sveta se je skoraj potrojil in zdaj znaša blizu 4 milijone EUR. Aprila 2006 se je vrhovni pravosodni svet odločil povečati število sodnikov na vrhovnem kasacijskem sodišču za deset in število pravobranilcev na državnem pravobranilstvu za osem. Spremembe Zakona o sodstvu, ki so bile sprejete aprila 2006, predvidevajo uporabo načela konkurenčnosti za zaposlovanje sodnikov. Odgovornosti preiskovalnih služb so se zmanjšale. Okrog 700 preiskovalcev iz te službe je bilo prerazporejenih na delovna mesta pravobranilcev.

Pred kratkim sprejete spremembe Zakona o sodstvu v zakonodajo uvajajo naključno dodeljevanje zadev po sodiščih, uradih pravobranilcev in preiskovalnih službah. Nov sistem IT za sodstvo za naključno dodeljevanje zadev je bil preizkušen januarja 2006 in programska oprema za upravljanje s sistemom je na voljo na 90 % sodišč.

Proračun nacionalnega inštituta za pravosodje se je v letu 2006 povečal za skoraj 80 % na več kot 1,15 milijona EUR, kar mu dovoljuje še nadaljnje osredotočanje na vzpostavitev zadostnih zmogljivosti za specializirano usposabljanje, tudi za uradnike. V letu 2005 se je število usposabljanih oseb povečalo za okrog 50 % na nekaj čez 2000. Februarja 2006 je novo izvoljeni generalni pravobranilec umaknil zahtevo ustavnega sodišča za preverjanje zakonitosti Zakona o odvzemu sredstev proračunu, pridobljenih na podlagi kaznivih dejanj, tako da je slednji lahko začel veljati.

Spremembe ustave so bile sprejete marca 2006. Pravobranilstvu nalagajo odgovornost za vodenje preiskav in zagotavljajo sklicevanje v ustavi na varuha človekovih pravic. Marca 2006 je bil sprejet nov zakon o upravnem postopku. Predvideva ustanovitev 29 novih upravnih sodiš č.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

Pred kratkim sprejete ustavne spremembe ministru za pravosodje omogočajo, da sodeluje pri določitvi proračuna, usposabljanju sodnikov, napredovanjih in odpuščanjih ter drugih odlo čitvah na področju človeških virov, upravljanju infrastrukture sodišč in sodnem obravnavanju zadev. Medtem ko vrhovni pravosodni svet še naprej sprejema končne odločitve pri vseh teh pomembnih vprašanjih, njegovo vlogo oslabi dejstvo, da ni stalni organ. Njegovi člani so sodniki, zaposleni s polnim delovnim časom, pogosto tudi predstojniki sodišč ali vodje uradov pravobranilstev ali preiskovalnih služb, ki imajo visoko stopnjo odgovornosti. Glede na to in na dejstvo, da ima vrhovni pravosodni svet le 65 zaposlenih, bo zanj ostal znaten izziv, da bo v praksi deloval kot protiutež ministru za pravosodje in znatno prispeval k oblikovanju politike v okviru nadaljnje reforme pravosodnega sistema. Glede na to ozadje ustavne spremembe puš čajo nekaj dvoumnosti glede jamčenja neodvisnosti sodstva. Kakršne koli dvoumnosti je treba odpraviti.

Preiskovalni postopki so zaradi formalistične narave Zakona o kazenskem postopku, ki je veljal do konca aprila, še naprej resno ozko grlo v naporih, da bi našli dokončno rešitev v razumnem roku za primere organiziranega in gospodarskega kriminala ter tudi korupcijskih zadev. Vpliv novega zakona o kazenskem postopku bo treba pozorno spremljati. Odgovornost, preglednost in notranje upravljanje tožilstva je treba še naprej obravnavati. Napovedana revizija bo koristen

prvi korak v reformi službe kazenskega pregona.

Novi zakon o civilnem postopku še ni bil sprejet. Izvajanje zakonodaje, sprejete v letu 2005, v nekaj primerih poteka počasneje, saj prihaja do zamud med začetkom veljavnosti primarne zakonodaje in njenim izvajanjem.

Naključno dodeljevanje zadev in namestitev ustreznih sistemov IT mora začeti delovati po vsej državi. Glede delovanja sodnega sistema še niso bile sprejete končne odločitve o ustanovitvi posebnih sodišč ali o zmanjšanju števila sodišč. Zdaj je treba začeti izvajati nove določbe o odprtem izbirnem postopku za sodnike. Enotni mehanizem z dobro opredeljenimi merili za ocenjevanje kakovosti dela sodnikov še ni oblikovan. Vrhovni pravosodni svet nima specializiranega oddelka, pristojnega za to nalogo. Korupcija v sodstvu ostaja resen izziv.

Na splošno je bilo nekaj napredka doseženega glede kakovosti in odgovornosti sodstva, pa tudi glede institucionalnih odnosov med izvršilnimi organi in pravosodnim sistemom. Bolgarija mora dokončati reformo sodstva, zagotoviti oprijemljive rezultate in sprejeti dodatne ukrepe za zagotovitev njegove neodvisnosti.

Protikorupcijski ukrepi

Od poročila iz oktobra 2005 je bil na naslednjih področjih zabeležen napredek.

Decembra 2005 je ministrski svet sprejel kodeks etike, ki ureja delo članov vlade in drugih politično imenovanih uradnikov v izvršilnih organih. Na podlagi tega kodeksa morajo zadevni uradniki prijaviti in evidentirati svoje finančne koristi, ne smejo biti udeleženi kot partnerji v podjetjih in ne smejo delati samostojno, odgovorni so za upravljanje sredstev, ki so jim bila zaupana, in morajo sprejeti ustrezne ukrepe za preprečitev prakse korupcije v organih, za katere so odgovorni.

Decembra 2005 je bilo objavljeno poročilo o rezultatih izvajanja protikorupcijskega akcijskega načrta za leti 2004–2005. V poročilu so našteti ukrepi, ki so bili sprejeti za preprečitev korupcije v državni upravi. Po posvetovanju z nevladnimi organizacijami sta bila januarja 2006 sprejeta protikorupcijska strategija, ki zajema obdobje 2006–2008, in spremljevalni akcijski na črt. Strategija in akcijski načrt zagotavljata celovit okvir za boj proti korupciji in se izčrpno osredotočata na boj proti korupciji na vodilnih položajih. Na podlagi sprememb Zakona o objavljanju premoženja oseb na visokih položajih v državi iz aprila 2006 bo državni urad za revizijo obvezan, da vsako leto objavi seznam oseb, ki niso izpolnile obveznosti in prijavile svojega premoženja. Globe za kršitve so bile zvišane.

Januarja 2006 je bil ustanovljen svet za izboljšanje usklajevanja med protikorupcijskimi odbori nacionalne skupščine, ministrskim svetom in vrhovnim pravosodnim svetom. Ministrstvo za zdravje je sprejelo nadaljnje ukrepe za spremljanje in kontrolo zdravstvenih ustanov glede tveganja majhne korupcije. V parlamentu je bil ustanovljen odbor za etiko.

Marca 2006 so bile sprejete ustavne spremembe, ki poslance zavezuje k odgovornosti za vse vrste kaznivih dejanj in dovoljuje odvzem imunitete, če poslanec pisno privoli, da se začne obravnava na sodišču. Generalni tožilec obdrži izključno pravico do zahteve po odvzemu imunitete poslancev. Od februarja 2006 je bilo vloženih deset zahtev za odvzem imunitete poslancem. Pet poslancev se je imuniteti prostovoljno odpovedalo, šestemu je bila odvzeta na podlagi glasovanja v parlamentu, kar je sodišču omogočilo formalno preiskavo obtožb o korupciji. Generalni tožilec je marca 2006 vložil eno, aprila 2006 pa še osem zahtev za odvzem

imunitete. Pet zadevnih oseb je medtem že pisno privolilo v odvzem svoje imunitete.

Konec marca 2006 je bil v okviru urada generalnega tožilca ustanovljen specializiran oddelek, katerega glavna naloga je vodenje in nadzor preiskovalnih postopkov v zadevah, povezanih z organiziranim kriminalom in korupcijo.

V obdobju med 1999 in koncem 2005 je bilo vloženih 35 obtožnic proti politikom na vodilnih položajih. Od oktobra 2005 so bile na podlagi predhodnih pritožb dosežene obsodbe nekdanjih članov vlade, petih sodnikov in sodnega izvršitelja. Iz tega obdobja se lahko poroča tudi o treh končnih obsodbah zaradi korupcije na srednji ravni, ki vključuje javne uslužbence.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

Na splošno je treba še naprej povečevati upravne zmogljivosti in, bolj natančno, usklajevalne zmogljivosti komisije za preprečevanje in boj proti korupciji, ki ji zdaj predseduje minister za notranje zadeve in ima sedež v ministrskem svetu. Do zdaj stanje izvajanja ukrepov za boj proti korupciji na vodilnih položajih ostaja skromno in zato je treba budno spremljati izvajanje nove strategije in akcijskega načrta. Izvajanje Zakona o objavljanju premoženja oseb na visokih polo žajih v državi zahteva, da državni urad za revizijo poveča svoje zmogljivosti za preverjanje prijav sredstev. Zadnje spremembe zakona zahtevajo predhodno dovoljenje za objavo prijav sredstev in prihodkov v medijih. Zakon o političnih strankah ne zajema donacij v naravi. Donacije političnih fundacij strankam niso predmet pregleda, ki ga opravlja državni urad za revizijo. Političnim strankam ni treba objaviti imen donatorjev. Obtožnice, sodni pregon, sodni postopki, obsodbe in odvračilne kazni zaradi korupcije na visokih položajih ostajajo redki. Majhna korupcija še vedno prestavlja težavo v sektorjih, kot sta zdravstvo in izobraževanje. Komisija za preprečevanje in boj proti korupciji mora povečati svoje zmogljivosti, če želi u činkovito opravljati svojo nalogo.

Na splošno je bilo v boju proti korupciji doseženo nekaj napredka. Bolgarija mora pokazati jasen dokaz o doseženih rezultatih v svojem boju proti korupciji, zlasti tisti, ki se dogaja na vodilnih položajih.

Trgovina z ljudmi

Od poročila iz oktobra 2005 je bil na naslednjih področjih zabeležen napredek.

Pred kratkim je bila vzpostavljena Nacionalna komisija proti trgovanju in je objavila svojo politiko. Zakon o bolgarskih identifikacijskih dokumentih je bil spremenjen tako, da preprečuje potovanje otrok v tujino brez spremstva za namene kaznivega dejanja, in preprečuje trgovino z otroki. Okrepljeno sodelovanje z državami članicami v boju proti trgovini z ljudmi je vodilo do razbitja mrež, ki so trgovale z ženskami. Z več državami članicami so bili podpisani sporazumi o sodelovanju. Bolgarija je začela izvajati program zaščite prič. Taka zaščita je bila dodeljena štirim osebam.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

Za trgovino z ljudmi Bolgarija ostaja tranzitna država in v manjšem obsegu država izvora. Vedno večja težava je trgovina z novorojenčki, ki vključuje noseče ženske, ki rodijo v tujini. Odsotnost zanesljivih mehanizmov evidentiranja vodi do pomanjkanja točnih informacij o žrtvah trgovanja in številu pogrešanih oseb. Izvajanje zakona o bolgarskih identifikacijskih dokumentih ostala pomanjkljivo. Program zaščite prič se izvaja le delno.

Na splošno je bilo na področju trgovine z ljudmi doseženo nekaj napredka.

Slabo ravnanje v priporu in razmere v zaporih

Od poročila iz oktobra 2005 je bil na naslednjih področjih zabeležen napredek.

V nekaterih krajih se je število primerov slabega ravnanja s strani uslužbencev organov pregona uspešno zmanjšalo. Nekaj napredka je bilo doseženega na področju življenjskih razmer zapornikov v določenih zavodih za izvajanje pripora. V vsaki službi za pogojni izpust delujejo odbori za pogojni izpust in usposabljanje zaposlenih se še nadaljuje.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

Še vedno se dogajajo primeri slabega ravnanja s priporniki s strani uslužbencev organov pregona, ki vključujejo prekomerno uporabo sile in strelnega orožja. Mučenje v smislu Konvencije ZN proti mučenju in drugim oblikam okrutnega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja ni enako opredeljeno. Še vedno se dogajajo primeri, ko se ustrezni postopki post-mortem in preiskave vzroka smrti ne spoštujejo v celoti. Pravila in postopki za delovanje odborov za pogojni izpust še niso določeni.

Na splošno je bil na področju slabega ravnanja s priporniki in razmer v zaporih dosežen dolo čen napredek.

Varstvo otrok

Od poročila iz oktobra 2005 je bil na naslednjih področjih zabeležen napredek.

Na začetku leta 2006 je Bolgarija ratificirala Haško konvencijo o zaščiti otrok. Sprejete so bile spremembe Zakona o otroškem dodatku in nacionalnega programa za varstvo otrok za leto 2006. Cilj je zagotoviti druge možnosti za otroke, ki živijo v zavodih, in izboljšati razmere v zavodih za varstvo otrok. Program obravnava vprašanja otrok, ki živijo na ulicah, zlorabe in izkoriščanja otrok, zagotavlja enakopraven dostop do izobraževanja in vzpostavlja nacionalni informacijski sistem za varstvo otrok. Spremembe Zakona o varstvu otrok, ki predstavljajo pravno podlago za poklicno rejništvo v Bolgariji in katerih cilj je povečati deinstitucionalizacijo in zagotavljanje alternativnih storitev socialnega skrbstva, so bile sprejete aprila 2006. Poleg tega navedeni zakon vzpostavlja pravno podlago za okrepitev mehanizmov kontrole in sankcioniranja.

Poleg tega je vlada aprila 2006 sprejela koncept za deinstitucionalizacijo specializiranih zavodov za otroke in socialnih institucij za starejše invalidne osebe. Koncept opredeljuje cilje postopka deinstitucionalizacije in osnovne smernice za njegovo izvajanje. Življenjske razmere v zavodih za otroke so se v nekaterih primerih izboljšale in razen v zavodih, ki spadajo v pristojnost ministrstva za zdravje, se v letu 2005 beleži rahlo upadanje števila oseb v zavodih. Razvoj drugih možnosti vzgoje in varstva še naprej večinoma organizirajo nevladne organizacije. Dva zavoda so zaprli, v nekaj zavodih pa poteka prestrukturiranje. Mednarodne posvojitve so se zmanjšale z 217 v letu 2004 na 101 v letu 2005. Število nacionalnih posvojitev se je povečalo. Register pogrešanih oseb je oblikovan v skladu s Schengenskim sporazumom.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

V veliko zavodih so življenjske in sanitarne razmere zelo slabe. Uradi za varstvo otrok in

socialno pomoč še vedno nimajo zanesljivega sistema za spremljanje in nadzor, s katerim bi lahko preverjali izvajanje njihovih priporočil. Število otrok v zavodih ostaja visoko. Centralna podatkovna zbirka za nacionalne posvojitve še ni vzpostavljena. Preglednost postopkov je še vedno slaba, še zlasti glede mednarodnih posvojitev.

Na področju varstva otrok je bilo doseženo nekaj napredka. Oblikovanje alternativnih sistemov varstva in vzgoje otrok je prednostna naloga. Odgovorni uradi morajo izboljšati svoje zmogljivosti za spremljanje.

Zdravstveni sistem za invalide in na področju duševnega zdravja

Od poročila iz oktobra 2005 je bil na naslednjih področjih zabeležen napredek.

Decembra 2005 je vlada sprejela akcijski načrt glede enakih možnosti invalidov za obdobje 2006–2007. Načrt predvideva izboljšanje kakovosti življenja in boj proti socialni izključenosti invalidov. Sprejet je bil načrt za izboljšanje položaja starejših duševno prizadetih ljudi v zavodih za obdobje 2006–2008. Ti načrti so skladni s splošnim političnim okvirom vlade. Februarja 2006 je bil spremenjen Zakon o vključevanju invalidov, s katerim so invalidi upravi čeni do mesečnega nadomestila za socialno vključevanje. Število invalidov, ki koristijo mese čne dodatke za socialno vključevanje, se je znatno povečalo med avgustom 2005 (180 000 oseb) in decembrom 2005 (430 000 oseb). Poleg tega je bil spremenjen nacionalni program „pomoč za invalide“ s ciljem zagotoviti pomoč socialnih delavcev osebam, ki so bile pred kratkim vključene v družine.

Podpisan je bil okvirni sporazum med ministrstvom za zdravje in ministrstvom za delo in socialno politiko z namenom usklajevanja vprašanj na področju duševnega zdravja.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

V primerih napotitve v neko ustanovo je treba sistematično izvajati ustrezne zdravstvene in pravne postopke. Storitve skupnosti ostajajo nerazvite. Vključevanje invalidnih otrok v šole je v zaostanku. Veliko zavodov za duševno prizadete osebe je prepolnih, nudijo skromne življenjske razmere in nimajo ustreznih služb.

Sistem ponovnega vključevanja invalidov še ne deluje. Deinstitucionalizacijo in boj proti predsodkom je treba izvajati bolj učinkovito. Strukture skupnosti za varstvo duševno prizadetih oseb se razvijajo počasi. Sistem ponovnega vključevanja invalidov ali oseb z du ševnimi motnjami še ne deluje. Treba je spremljati in spodbujati izvajanje zakonodaje o du ševnem zdravju.

Na splošno je bil na tem področju dosežen določen napredek. Vendar je treba še izboljšati življenjske razmere v zavodih in položaj oseb s posebnimi potrebami in duševnimi boleznimi. Treba je povečati prizadevanja za spodbujanje razvoja alternativnih storitev in za izboljšanje spremljanja.

Varstvo in vključevanje manjšin

Od poročila iz oktobra 2005 je bil na naslednjih področjih zabeležen napredek.

Oblikovan je bil nacionalni akcijski načrt desetletja vključevanja Romov 2005–2015. Od vzpostavitve komisije za zaščito pred diskriminacijo novembra 2005 je večina od vedno več

primerov, ki jih je obravnavala komisija, zadevala etnično diskriminacijo. Ministrstvo za delo in socialno politiko je januarja 2006 akreditiralo poklic „pomočnika učitelja“. Marca 2006 je vlada sprejela Nacionalni program za izboljšanje življenjskih pogojev Romov za obdobje 2005–2015. Dodeljeni proračun za obdobje deset let znaša okrog 630 milion EUR, 40 % tega zneska je dodeljenih iz nacionalnega proračuna. Pobude za privabljanje mladih Romov v šole in njihovo vztrajanje v šolah so še naprej zelo uspešne. Nacionalni programi zaposlovanja, katerih cilj je med drugim obravnavanje zlasti dolgotrajno brezposelnih in nekvalificiranih oseb, se nadaljujejo in vključujejo zlasti Rome.

Spremembe uredbe o strukturi in dejavnosti nacionalnega sveta za sodelovanje na področju etničnih in demografskih vprašanj so omogočile majhno povečanje upravnih zmogljivosti dr žavnih struktur, ki se ukvarjajo z vprašanji manjšin. Ustanovljena je bila velika večina regionalnih svetov za „etnična in demografska vprašanja“. V nekaterih primerih nevladne organizacije uspešno obravnavajo vprašanje dejansko segregiranih šol v Bolgariji.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

Potrebni so dodatni ukrepi za okrepitev izvajanja akcijskega načrta desetletja vključevanja Romov 2005–2015. Komisija za zaščito pred diskriminacijo se še vedno ne financira ustrezno in ne deluje v celoti. Razviti mora strateški pristop do spora in postati bolj proaktivna na podro čju dejavnosti preprečevanja, usposabljanja in krepitve ozaveščenosti *(glej tudi poglavje 13: Socialna politika in zaposlovanje)*.

Za pomočnike učiteljev še vedno niso opredeljeni vrsta delovnega mesta in proračuni. Ukrepi za vključevanje romskih otrok v šolo ne zadevajo učencev v višjih razredih. Ti ukrepi so pogosto omejeni zaradi omejenega financiranja. Veliko Romov še vedno nima ustreznega dostopa do zdravstvenih storitev. Spodbude za socialno vključevanje Romov ostajajo omejene. Prizadevanja za vključevanje občutljivih skupin, zlasti Romov, na trg dela je treba povečati s pospeševanjem dostopa do ukrepov poklicnega usposabljanja. Zdi se, da slabo ravnanje z osebami v priporu zadeva Rome nesorazmerno bolj v primerjavi z drugimi osebami.

Upravna zmogljivost nacionalnega sveta za sodelovanje na področju etničnih in demografskih vprašanj ostala nepopolna. V regionalnih svetih za etnična in demografska vprašanja primanjkuje človeških virov in ustrezne infrastrukture zlasti za izboljšanje njihove komunikacije s centralnimi in lokalnimi podstrukturami.

Na splošno je bil določen napredek dosežen na področju zaščite in vključevanja romske manj šine. Vendar so potrebna še znatna prizadevanja za spodbujanje socialne vključenosti in vklju čevanja Romov v bolgarsko družbo. Treba je izboljšati življenjske razmere. Nadaljnja prizadevanja so potrebna za boj proti vsem vrstam nestrpnosti, zlasti s celovito uporabo obstoječe zakonodaje o radiodifuziji in drugih dejavnosti s ciljem boja proti kakršni koli obliki rasizma, diskriminacije ali ksenofobije.

2.1. Splošna ocena

Bolgarija izpolnjuje politična merila za članstvo v EU.

Od poročila iz oktobra 2005 je bil zabeležen napredek na številnih področjih, vključno z reformo sodstva. V pravosodnem sistemu sta začela veljati nov zakon o kazenskem postopku in zakonski okvir za pravno pomoč. Z ustavnimi spremembami je služba kazenskega pregona postala odgovorna za vodenje preiskav. Sprejete so bile spremembe Zakona o sodstvu.

Bolgarija je izvedla številne ukrepe za boj proti korupciji. Izvršilna oblast je sprejela kodeks etike. Sprejeta je bila protikorupcijska strategija za obdobje 2006–2008. Ustavne spremembe so zmanjšale obseg imunitete poslancev. Generalni tožilec je vložil zahteve za odvzem imunitete desetim poslancem. Pet poslancev se je imuniteti prostovoljno odpovedalo, šestemu je bila odvzeta na podlagi glasovanja v parlamentu; druge zadeve se še preiskujejo. To je omogočilo začetek preiskav primerov korupcije na vodilnih položajih.

Bolgarija je dosegla napredek na področju javne uprave, zlasti s sprejetjem sprememb zakonov o upravi in javnih uslužbencih ter s sprejetjem novega zakona o upravnem postopku. Na podro čju slabega ravnanja s priporniki je bilo doseženo določeno zmanjšanje takih primerov, v nekaterih zavodih za izvajanje pripora pa so se izboljšale življenjske razmere. Na področju zdravstvenega sistema za invalide in na področju duševnega zdravja so bile dane politične pobude. Povečala se je socialna podpora za invalide.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati. Odgovornost, preglednost in učinkovitost pravosodnega sistema je treba še okrepiti. Nadaljnja prizadevanja so potrebna za utrditev izvajanja naključnega dodeljevanja zadev po vsej državi. Potrebni so bolj nepristranski in preglednejši mehanizmi za ocenjevanje kakovosti dela sodnikov. Treba je odpraviti kakršne koli dvoumnosti glede neodvisnosti sodstva. Zaradi postopkovnih pravil in nezadostnega števila preiskovalcev je v preiskovalnih postopkih prišlo do ozkih grl. V boju proti organiziranem kriminalu je bilo doseženih le nekaj oprijemljivih rezultatov.

Treba je okrepiti strukture za usklajevanje in izvajanje protikorupcijske politike, da bodo lahko učinkovito opravljale svoje naloge. Obtožnice, sodni pregon, sodni postopki, obsodbe in odvra čilne kazni ostajajo redki v boju proti korupciji na visokih položajih. Bolgarija mora pokazati jasen dokaz o doseženih rezultatih na tem področju.

Strategija za decentralizacijo uprave še ni bila sprejeta. Bolgarija ostaja tranzitna država in v manjšem obsegu država izvora in namembna država za trgovino z ljudmi. Še vedno se dogajajo primeri slabega ravnanja s priporniki. Življenjske pogoje v veliko zavodih za varstvo otrok in ustanovah za duševno zdravje je treba izboljšati z izvajanjem političnih pobud in vzpostaviti alternativne sisteme skrbstva. Socialno vključevanje romske manjšine še vedno zahteva znatna prizadevanja. Nadaljnja prizadevanja so potrebna za boj proti vsem vrstam nestrpnosti, zlasti s celovito uporabo obstoječe zakonodaje o radiodifuziji in drugih dejavnosti s ciljem boja proti kakršni koli obliki rasizma, diskriminacije ali ksenofobije.

3. GOSPODARSKA MERILA

Uvod

V svojem poročilu iz leta 2005 je Komisija ugotovila, da Bolgarija še naprej ostaja delujoče tr žno gospodarstvo. Ugotovila je, da bi ohranitev zdajšnje hitrosti pri reformah Bolgariji moralo omogočiti, da vzdrži pritisk konkurence in se sooči s tržnimi silami znotraj Unije. Bolgarija je v veliki meri ohranila makroekonomsko stabilnost kljub temu, da so se zunanji primanjkljaji dodatno povečali. Nadaljevala je z izvajanjem svojega programa strukturnih reform, vendar ne na vseh področjih enako učinkovito.

Po zelo velikem povečanju rasti realnega BDP za 6,2 % v prvi polovici leta 2005 se je le-ta v tretjem četrtletju upočasnila v veliki meri kot rezultat hudih poplav v poletnih mesecih in

dosegla 5,5 % za celo leto. Bruto investicije v osnovna sredstva so zlasti močno zrasla na stopnjo 19,0 %; končna potrošnja se je tudi povečala na stopnjo 6,8 %. Tako trgovinski primanjkljaj kot tudi primanjkljaj tekočega računa sta se še povečala s 15,1 % BDP v letu 2004 na 20,4 % BDP v letu 2005 in s 5,8 % BDP na 11,8 % BDP. Inflacija cen življenjskih potrebš čin (vmesni HICP) se je proti koncu leta naglo povečala zaradi zvišanja cen nafte in hrane. Medtem ko je povprečna inflacija padla s 6,1 % v letu 2004 na 5,0 % v letu 2005, je inflacija na koncu leta narasla s 4,0 % na 6,5 %.

Ta oddelek na vsakem od odprtih področjih ocenjuje razvoj od poročila iz oktobra 2005 in pripravljenost Bolgarije za članstvo.

Makroekonomska stabilnost in primanjkljaj tekočega računa

V poročilu iz leta 2005 je ugotovljeno, da preudarna davčna politika in zmerna rast plač ostajata ključnega pomena za obvladovanje možnih tveganj za zunanje ravnovesje. Od takrat je bil na naslednjih področjih zabeležen napredek.

Stroga davčna politika in razmeroma zmerne rasti plač so se nadaljevale in sprejeti so bili dodatni ukrepi za obvladovanje rasti posojil. Vseeno se je primanjkljaj tekočega računa v drugi polovici leta 2005 še povečeval in dosegel 11,8 % BDP za leto 2005. To povečanje so v veliki meri sprožili negativni eksogeni pretresi, medtem ko so makroekonomske politike na splošno ostale zelo previdne. Javnofinančni saldo je zabeležil presežek v višini 3,1 % BDP (ESR 95) v primerjavi z 1,9 % v letu 2004. Minimalne plače so se v januarju 2005 povišale za 25 %, vendar je povprečno povišanje plač ostalo bolj zmerno. Povprečne letne realne plače so se povi šale za okrog 4,1 % plač in so tako v veliki meri skladne z rastjo produktivnosti.

Dodatni ukrepi za obvladovanje rasti bančnih posojil so začeli veljati aprila 2005 in so bili razmeroma učinkoviti pri zniževanju letne stopnje rasti s skoraj 50 % v letu 2004 na pod 30 % do marca 2006. Od januarja 2006 so ukrepe še okrepili z namenom znižanja letne stopnje rasti pod 20 % v letu 2006. Sprejeti so bili tudi nadaljnji ukrepi, ki so izrecno obravnavali posojila za gospodinjstva in hipoteke. Nekatere nadaljnje poostritve na davčnem področju so predvidene za leto 2006 z revidiranim davčnim ciljem presežka v višini 3 % BDP (na podlagi plačil). Plače v javnem sektorju naj bi se zvišale za 6 % junija 2006, kar bi skupaj z zmernejšim povišanjem minimalnih plač pomagalo pri ohranjanju stabilnega razvoja plač.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

Razloga za povečanje primanjkljaja tekočega računa v letu 2005 sta skoraj izključno višji trgovinski primanjkljaj in nižji presežek v saldu storitev. Višje cene nafte in zlasti velik uvoz investicijskega dobrin so vodili k pospešeni rasti uvoza na več kot 26 %. Hkrati se je med letom upočasnila rast izvoza na 18,4 % v veliki meri zaradi težav, ki so jih povzročile poplave. Posledično se je trgovinski primanjkljaj povečal na 20,4 % BDP v letu 2005. Visoka rast uvoza pomeni tudi povečane odhodke za prevozne storitve, ki so skupaj z upočasnitvijo rasti v turisti čnem sektorju zmanjšali presežek v saldu storitev. Medtem ko so bile omejitve glede rasti posojil učinkovite pri zniževanju širitve posojil, je bil njihov vpliv na obvladovanje zunanjega primanjkljaja bolj omejen, ker se podjetja vedno bolj zanašajo na druge oblike financiranja, ki vključujejo lizing in najemanje posojil neposredno v tujini. Glede na zelo visok trgovinski primanjkljaj in primanjkljaj tekočega računa bo nadaljevanje stroge davčne politike in ukrepov za obvladovanje rasti kreditov, pa tudi zmerne rasti plač ostalo ključnega pomena.

Na splošno so bili sprejeti primerni ukrepi za obvladovanje zunanjega primanjkljaja, vendar niso mogli preprečiti njegovega nadaljnjega povečanja. Nadaljevanje preudarne makroekonomske politike skupaj z nadaljnjim poglabljanjem strukturnih reform bo pri doseganju trajnega zmanjševanja primanjkljaja tekočega računa ključnega pomena.

Privatizacija in prestrukturiranje industrije

V poročilu iz leta 2005 je ugotovljeno, da je treba ohraniti zagon pri zaključevanju programa privatizacije. Od takrat je bil zabeležen napredek na naslednjih področjih.

Od skupaj več kot 5800 podjetij v državni lasti, ki so predvidena za privatizacijo, ima država še vedno manjšinske ali večinske deleže v 520 podjetjih. Od septembra 2005 so bili prodani deleži v 74 podjetjih, ki večinoma vključujejo le manjšinske deleže, vendar se je delež privatiziranih sredstev le malo povečal in ostal tik pod 90 % vseh sredstev, predvidenih za privatizacijo. Od večjih privatizacijskih poslov, navedenih v poročilu iz leta 2005, so bili le trije (filmski studii Boyana, termoelektrarna Varna in rečni ladjar) aprila 2006 blizu dejanskega zaključka. Pregledane strategije privatizacije pomorske flote in letalske družbe Bulgaria Air je ministrski svet sprejel oktobra 2005 in februarja 2006. Strategijo za letalsko družbo Bulgaria Air je marca 2006 odobril parlament. Februarja 2006 je Bulgartabac Holding sprejel strategijo za prestrukturiranje in prodajo več posameznih enot.

Na področju liberalizacije in prestrukturiranja omrežnih panog je bilo doseženega nekaj napredka. Odpiranje trgov plina in električne energije se je nadaljevalo v skladu z obstoječim časovnim načrtom. Izdelani so bili načrti za ločevanje nacionalne družbe za električno energijo in podjetja Bulgargas. Liberalizacija železniškega sektorja je dobro napredovala. Koncesije za upravljanje in posodobitev pristanišč in letališč se dodeljujejo zasebnim upravljavcem, čeprav je pri dodelitvi koncesije za letališči Varna in Bourgas prišlo do zamude zaradi pritožb na sodiš ču. V sektorju telekomunikacij so se razmere za učinkovito konkurenco izboljšale, deloma zaradi tretjega operaterja mobilne telefonije, ki je ponuja svoje storitve od novembra 2005.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

Postopek privatizacije je dobro napredoval, vendar ga je treba še zaključiti. Potrebna bodo nadaljnja prizadevanja za uspešen zaključek postopka privatizacije v energetskem in prevoznem sektorju. V energetskem sektorju prodaja termoelektrarn v krajih Rousse in Bobov Dol ni zaključena. Parlament še ni sprejel strategije za privatizacijo pomorske flote, ki se trenutno še pregleduje.

Ločevanje nacionalne družbe za električno energijo in podjetja Bulgargas ter liberalizacijo trgov plina in električne energije je treba zaključiti do pristopa. V sektorju železniškega prevoza prevoznik in podjetje, ki skrbi za infrastrukturo, še naprej poslujeta z izgubo in kopi čita zaostala plačila. Nadaljnji napredek pri prestrukturiranju železniškega sektorja, tudi z ukrepi zmanjševanja stroškov, bo bistven za izboljšanje finančnega stanja. Okrepitev zmogljivosti upravnih organov bo pomembna za nadaljnje izboljšanje pogojev za konkurenco v omrežnih panogah.

Na splošno je bilo na področju privatizacije, ki je že na zaključni stopnji, doseženo nekaj napredka. Liberalizacijo in prestrukturiranje sektorjev plina in električne energije je treba še zaključiti. Nadaljnja prizadevanja so potrebna pri prestrukturiranju železniškega sektorja.

Poslovno okolje

V poročilu za leto 2005 je ugotovljeno, da bi bile potrebne nadaljnje reforme za izboljšanje poslovnega okolja, zlasti za delovanje upravnega in pravosodnega sistema. Od takrat je bil na naslednjih področjih zabeležen napredek.

Reforma registracije podjetij se je nadaljevala in marca leta 2006 je bil sprejet nov zakon o trgovinskem registru. Zakon predvideva, da registracija podjetja ne bo več potekala na sodiščih in se bo izvajala v obliki upravnega postopka. Nacionalna agencija za prihodke je začela delovati januarja 2006 in je edina odgovorna za pobiranje osrednjih državnih davkov in prispevkov za socialno varnost. Novembra 2005 so bile parlamentu predložene spremembe zakonodaje o plačilni nesposobnosti za izboljšanje učinkovitosti, transparentnosti in hitrosti postopkov zaradi plačilne nesposobnosti. Pregled regulativnih ureditev se je nadaljeval, vendar z le nekaj napredka. Novo ustanovljeno ministrstvo za državno upravo in reformo uprave je zadolženo za usklajevanje pregledov in izboljšanje obstoječih regulativnih ureditev ter dajanje navodil za izboljšanje metodologije za presojo vpliva. Predlagani so bili ukrepi za optimizacijo velikosti in strukture javne uprave, za izboljšanje usposabljanja in spodbujanje zagotavljanja storitev e-uprave. Nov zakon o upravnem postopku je bil sprejet marca 2006. Po sprejemu Zakona o arbitraži so bili odprti trije arbitražni centri.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

Največji izzivi ostajajo izboljšanje pogojev za vstop na trg in izstop iz njega ter pogojev izvr ševanja pogodb, povečanje učinkovitosti upravnega in pravosodnega sistema ter zmanjšanje regulativnih obremenitev za podjetništvo. Treba je še v celoti izvesti nov zakon o trgovinskem registru, kar bi poenostavilo in pospešilo registracijo podjetij. Parlament še ni sprejel predlaganih sprememb zakonodaje o plačilni nesposobnosti. Ponovna prizadevanja bodo potrebna za dosego nadaljnjega dejanskega napredka pri poenostavitvi regulativnega okvira, vključno z bolj sistematično presojo vpliva in nadaljnje poenostavitve. Delovanje uprave je treba še izboljšati. Zakon o upravnem postopku ni uvedel načela „tihega soglasja“ na bolj splo šen način. Pomemben izziv ostaja povečanje učinkovitosti sodnih postopkov. Nov osnutek zakona o pravdnem postopku še ni bil predložen parlamentu. Poravnava kot izvensodna poravnava se še vedno ne uporablja pogosto. Zasebni sodni izvršitelji še morajo začeti delovati.

Na splošno je bilo na tem področju doseženega nekaj napredka. Prizadevanja za izboljšanje delovanja upravnega in zlasti pravosodnega sistema ter za zmanjšanje regulativnih obremenitev za podjetništvo je treba še okrepiti.

Prilagodljivost trga dela

V poročilu iz leta 2005 je bil opažen majhen napredek pri izboljšanju prilagodljivosti trga dela, ki je skupaj s celovito reformo izobraževalnega sistema bistvena za urejanje nezadostnih kvalifikacij. Od takrat je bil na naslednjih področjih zabeležen napredek.

V skladu z močno ekonomsko rastjo se je stopnja zaposlenosti zvišala za 2,0 % v letu 2005 in povprečna stopnja brezposelnosti je padla z 12 % v letu 2004 na 10,1 % v letu 2005. Manjši ukrepi so bili izvedeni za izboljšanje delovanja trga dela. Od januarja 2006 so se pokojninski prispevki zmanjšali za 6 odstotnih točk in delež, ki ga plača delodajalec, se je zmanjšal s 70 % na 65 %, kar je zmanjšalo spremljevalne stroške dela in zagotovilo spodbude za ustvarjanje novih delovnih mest in njihovo selitev iz neformalnega sektorja. Zakon za spodbujanje

zaposlovanja je bil spremenjen februarja 2006, tako da zagotavlja določene finančne spodbude za regionalno mobilnost in aktivno iskanje zaposlitve. Začele so se priprave za oceno u činkovitosti aktivnih programov trga dela. Ministrski svet je februarja 2006 sprejel program za reformo srednjega šolstva. Predvideva reorganizacijo srednješolskega sistema, uvedbo kratkoročnih modulov poklicnega izobraževanja in standardizirane nacionalne preizkuse znanja.

Vendar pa ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jih je treba obravnavati.

Skoraj nobenega napredka ni bilo doseženega pri odpravljanju togosti trga dela in posodobitvi regulativnega okvira, zlasti glede delovnega časa ali uporabe pogodb za določen čas. Pri vklju čevanju dodatkov za delovno dobo v redno plačilno lestvico je prišlo do zamude. Strategija za razvoj visokega šolstva še ni bila sprejeta. Načrtovane reforme izobraževalnega sistema za izboljšanje kakovosti izobraževanja in za boljše usklajevanje rezultatov izobraževanja s potrebami trga dela je še vedno treba izpeljati.

Na splošno je bilo doseženega le malo napredka pri povečevanju prilagodljivosti trga dela. Povečana prizadevanja za reformiranje izobraževalnega sistema bodo pomembna za zmanjšanje neustreznih kvalifikacij.

3.1. Splošna ocena

Bolgarija ima delujoče tržno gospodarstvo. Nadaljevanje sedanjih reform bi moralo omogočiti, da kratkoročno vzdrži pritisk konkurence in se sooči s tržnimi silami znotraj Unije. Bolgarija je v veliki meri ohranila makroekonomsko stabilnost in napredne strukturne reforme.

Napredek se je od poročila iz oktobra 2005 nadaljeval. Sprejeti so bili koristni ukrepi za obvladovanje zunanjega primanjkljaja. Proces privatizacije in liberalizacije ter prestrukturiranje javnih gospodarskih družb so dobro napredovali. Nadaljnji napredek je bil dosežen pri izbolj šanju poslovnega okolja in zmanjševanju spremljevalnih stroškov dela.

Vendar se je primanjkljaj tekočega računa povečal ter upravičuje preudarno davčno politiko in politiko plač. Poglabljanje strukturnih reform zahteva izboljšanje delovanja pravosodnega sistema in nadaljnje zmanjšanje regulativnih obremenitev za podjetništvo. Regulativni okvir za trg dela mora postati bolj prožen.

4. OBVEZNOSTI IN ZAHTEVE, KI IZHAJAJO IZ PRISTOPNIH POGAJANJ

Uvod

V poročilu iz oktobra 2005 je Komisija ugotovila, da je Bolgarija že dosegla znatno stopnjo usklajenosti s pravnim redom Skupnosti.

V večini poglavij pravnega reda Skupnosti je Bolgarija bila pripravljena ali pa so bile v teku priprave za rešitev zadnjih odprtih vprašanj do pristopa. To velja za naslednja poglavja: pretok kapitala, politiko konkurence, statistiko, ekonomsko in monetarno unijo, industrijsko politiko, majhna in srednja podjetja, znanost in raziskave, izobraževanje in usposabljanje, telekomunikacije in avdiovizualno politiko, zunanje odnose, skupno zunanjo in varnostno politiko, proračunske določbe EU in konkurenco. Na vseh teh področjih je bila Bolgarija dovolj dobro pripravljena za nemoteno vključitev v EU. Ta sklepna ugotovitev še velja. Poleg

tega je bil dosežen napredek npr. na področju konkurence, na katerem je komisija za varstvo konkurence nadaljevala razvoj pozitivnega stanja izvajanja protimonopolnih odločitev. Zato v nadaljevanju ta poglavja niso ocenjena.

Ostala poglavja so vključevala vprašanja, za rešitev katerih si je morala Bolgarija še posebej prizadevati ter v nekaj primerih takoj in odločno ukrepati, da bi jih rešila do pristopa. Ta vpra šanja so ponovno ocenjena v nadaljevanju v okviru zadevnih poglavij.

V tem oddelku je pregled vseh ostalih vprašanj, ki jih mora Bolgarija obravnavati, da bo do pristopa pripravljena za izvajanje pravnega reda Skupnosti.

4.1. Poglavja pravnega reda Skupnosti

4.1.1. Poglavje 1: Prost pretok blaga

Na **neusklajenem področju** je Bolgarija pregledala svojo zakonodajo, da je opredelila dolo čbe, ki bi lahko kršile člene 28 do 30 Pogodbe ES. Bolgarija je do zdaj našla le dva ukrepa, ki sta neskladna z zahtevami členov 28 do 30. Novi zakon o varstvu potrošnikov, sprejet decembra 2005, in spremembe, pripravljene k zakonu o računovodstvu, naj bi rešili to vpra šanje. Spremembe zakona o kulturnih spomenikih in muzejih so bile sprejete februarja 2006. Zakon o nadzoru nad eksplozivnimi snovmi, strelnim orožjem in strelivu je bil sprejet aprila 2006. Postopek notranjega pregleda je treba nenehno ponavljati. Še vedno je treba sprejeti ukrepe, ki bodo omogočili uvoz rabljenih avtomobilov.

Zakonodajne pomanjkljivosti na področju **javnih naročil** so bile odpravljene. Nov zakon o koncesijah in spremembe zakona o javnih naročilih so bili sprejeti aprila 2006. Oba zakona vsebujeta mehanizem pravnih sredstev, ki je v skladu z zahtevami EU.

Nekaj napredka je bilo doseženega na področju upravnih zmogljivosti in razvoja poklicnih spretnosti. Glede pravnih sredstev je zdaj komisija za varstvo konkurence odgovorna za obravnavanje pritožb, vloženih v celi državi.

Zaradi novih zakonov bo treba oblikovati spremembe izvedbene zakonodaje o javnih naročilih in osnovan je že cel sveženj izvedbene zakonodaje o koncesijah, ki naj bi začel veljati junija 2006. Odkrite in odpravljene so bile različne nacionalne določbe, ki niso skladne z novimi dolo čbami zakona o koncesijah in zakona o javnih naročilih.

Na institucionalni strani agencija za javna naročila in direktorat ministrskega sveta za ekonomsko in socialno politiko nenehno izboljšujeta svojo upravno zmogljivost. Predvideva se povečanje števila zaposlenih, da bi lahko obvladali naraščajočo delovno obremenitev. Na splo šno so priprave na tem področju na dobri poti.

Sklepna ugotovitev

Bolgarija zdaj na splošno izpolnjuje obveznosti in zahteve, ki izhajajo iz pristopnih pogajanj na **neusklajenih** področjih in področju **javnih naročil**, kar je rezultat znatnega napredka. Kljub temu so na neusklajenem področju potrebna stalna prizadevanja. Prizadevanja so tudi potrebna za prenos in izvajanje pravnega reda Skupnosti glede vstopnih mest za živila in medicinskih pripomočkov. Treba je zaključiti priprave na področju javnih naročil glede izvedbenih pravil.

4.1.2. Poglavje 2: Prosti pretok oseb

Na področju **medsebojnega priznavanja poklicnih kvalifikacij** je bila oblikovana zakonodaja. Oktobra 2005 sta bila spremenjena zakon o visokem šolstvu in zakon o zdravstvu, sprejet pa je bil nov zakon o veterinarstvu. Veliko dela je bilo narejenega za sprejem izvedbene zakonodaje za zdravstvene poklice – medicino, veterinarsko medicino, zobozdravstvo, farmacijo, splošno zdravstveno nego in babištvo.

Vendar je treba navedeno zakonodajo še dokončati, zlasti glede avtomatičnega in brezpogojnega priznavanja ter čezmejnega zagotavljanja storitev. Zakon o odvetništvu je bil spremenjen januarja 2006 z namenom splošne uskladitve s pravnim redom Skupnosti. Krepitev upravne zmogljivosti glede usposabljanja in nadaljnjega razvoja ustreznih upravnih struktur se je nadaljevala, vendar jo je treba še povečati. Priprave je treba pospešiti.

Sklepna ugotovitev

Na področju **medsebojnega priznavanja poklicnih kvalifikacij** je bil dosežen določen napredek. Priprave se nadaljujejo, vendar obstajajo pomisleki, da Bolgarija ne bo mogla v celoti izvajati pravnega reda Skupnosti od pristopa naprej, če zdajšnji ritem napredka ne bo povečan. Na tem področju je potrebno hitro ukrepanje.

4.1.3. Poglavje 3: Svoboda opravljanja storitev

Postopek odprave omejitev glede **pravice do ustanavljanja in do opravljanja nefinančnih storitev** bo kmalu zaključen. Nov zakon o veterinarstvu je bil sprejet oktobra 2005. Zakon o turizmu in zakon o varstvu in razvoju kulture sta bila spremenjena novembra 2005. Zakon o spodbujanju zaposlovanja in Zakon o socialnem spodbujanju sta bila spremenjena februarja 2006. Zakon o varstvu otrok je bil spremenjen aprila 2006.

Na področju turizma se kljub spremembam zakonodaje še vedno poroča o nepravilnostih in različnih cenah, večinoma pri turistični ponudbi. Nedržavljani EU morajo tako še vedno pla čevati zdravstveno zavarovanje na meji. Bolgarski organi morajo najti način za izvrševanje novih nediskriminatornih določb Zakona o turizmu in drugih zakonov. Priprave glede pravice do ustanavljanja in do opravljanja nefinančnih storitev, razen področja turizma, dobro napredujejo.

Bolgarija si zelo prizadeva za uskladitev zakonodaje o **bančništvu**, vendar mora še dokončati sekundarno zakonodajo. Povečana prizadevanja so potrebna za prenos in izvajanje nove, stro žje direktive o kapitalskih zahtevah, da se bankam in investicijskim družbam zagotovi dovolj časa za potrebne prilagoditve. Treba je zagotavljati usklajenost, da se omogoči skladen nadzor nad bankami in investicijskimi družbami. Priprave je treba pospešiti.

Novi zakon o **zavarovalništvu** je bil sprejet decembra 2005. Bolgarija je oblikovala tudi akcijski načrt za boj proti vožnji brez zavarovanja, ki vsebuje obsežne ukrepe (spremembe zakonodaje, nacionalno kampanjo o pomenu zavarovanja odgovornosti voznika motornega vozila, povečanje policijske kontrole itd.). Trenutno potekajo dejavnosti za prečiščenje podatkovne baze o registriranih vozilih in odvzem registrskih tablic neuporabnim vozilom, katerih delež je ocenjen na 26 % voznega parka.

Vendar se mora vpliv teh ukrepov proti nezavarovanim vozilom uresničiti in finančna zmogljivost bolgarskega jamstvenega sklada se mora okrepiti, da se Bolgariji omogoči podpis večstranskega sporazuma in da lahko Komisija sprejme svojo odločitev o odpravi mejnih kontrol glede potrdil o zavarovanju. Treba je pospešiti priprave na področju zavarovanja, kar

se obravnava kot prednostna zadeva.

V primeru **finančnih storitev** in **trga vrednostnih papirjev** Bolgarija nadaljuje svoje priprave za prenos preostalih direktiv. Časovni razpored, ki predvideva končno sprejetje ustreznih zakonov jeseni 2006, se zdi sprejemljiv, vendar ga je treba ustrezno spoštovati. Pospešiti je treba priprave glede investicijskih storitev in trga vrednostnih papirjev.

Treba je dokončati prenos pravnega reda Skupnosti o **informacijski družbi**. Priprave na tem področju je treba pospešiti.

Na področju **varstva osebnih podatkov** Bolgarska zakonodaja še ni usklajena s pravnim redom Skupnosti kljub spremembam, uvedenim decembra 2005. Pomanjkljivosti še vedno vplivajo na nekatera pomembna vprašanja, kot je področje uporabe zakonodaje, uporabnost nacionalne zakonodaje, načelo kakovosti podatkov, pravna podlaga za obdelavo, podatki o obsodbah za kazniva dejanja, informacije o osebah, na katere se podatki nanašajo, področje uporabe odstopanj, sistem uradnega obveščanja in predhodnega preverjanja s strani organov, prenosi podatkov v tretje države. Kljub sprejetim pravilnim ukrepom je upravna zmogljivost urada za varstvo podatkov še vedno slaba. Njegova proračunska neodvisnost ni zagotovljena, leta 2006 mu je bil zmanjšan proračun in nima dovolj zaposlenih. Delovanje sheme evidentiranja in uradnega obveščanja je še vedno nezadovoljivo. Njegova raven aktivnosti je precej nizka, obravnavanje pritožb je nezadostno, kakor je tudi evidenca izvrševanja na splo šno. Priprave zakonodaje na tem področju je treba občutno pospešiti.

Bolgarija še ne more zagotavljati izvajanja pravnega reda Skupnosti na področju varstva osebnih podatkov v celoti. *(glej tudi poglavje 24 – Pravosodje in notranje zadeve)*.

Sklepna ugotovitev

Znaten napredek je bil dosežen na področju **pravice do ustanavljanja in do opravljanja nefinančnih storitev**. Bolgarija zdaj na splošno izpolnjuje obveznosti in zahteve, ki izhajajo iz pristopnih pogajanj. Priprave se nadaljujejo in pričakuje se, da bo Bolgarija lahko v celoti izvajala pravni red Skupnosti od pristopa naprej, če bo zdajšnji ritem napredka ohranjen.

Napredek je bil dosežen tudi na področju finančnih storitev, zlasti na področju **bančništva** in **zavarovalništva**, vendar je treba povečati prizadevanja za dokončanje priprav za pristop na področju **bančništva** (Direktiva o kapitalskih zahtevah za investicijske družbe)**, investicijskih storitev in trga vrednostnih papirjev** ter **varstva osebnih podatkov**. Poleg tega so pove čana prizadevanja potrebna na področju **zavarovanja** motornih vozil in področju **informacijske družbe**. Na teh področjih so potrebna okrepljena prizadevanja.

4.1.4. Poglavje 4: Prost pretok kapitala

Bolgarska zakonodaja o **pranju denarja** je na splošno v skladu s pravnim redom Skupnosti. Poročamo lahko o pozitivnem razvoju glede odgovorov na mednarodne zahteve po sodelovanju in na operacije, katerih cilj je odkrivanje domnevnih dejavnosti pranja denarja s strani tujih državljanov. Finančna obveščevalna agencija deluje primerno in strokovno, kot upravni organ, ki analizira poročila o sumljivih transakcijah.

Vrzeli ostajajo v zakonu o ukrepih proti pranju denarja, ki ne izraža v celoti zahtev druge direktive EU proti pranju denarja. Poleg tega je treba zakonodajo uskladiti s pregledanimi

priporočili Projektne skupine za finančno ukrepanje proti pranju denarja in financiranju terorizma. Učinkovito izvajanje zakonodaje je še zelo omejeno. Zavedanje o obveznosti poro čanja med poročevalci, poročanje o sumljivih transakcijah in nadzor nad poročevalci je treba izboljšati, zlasti zunaj finančnega sektorja.

Bistvena pomanjkljivost na tem področju ostaja v glavnem odsotnost dejanskih rezultatov glede izvrševanja in sodnega pregona zadev v zvezi s pranjem denarja (*glej poglavje 24 – Pravosodje in notranje zadeve*). Priprave na tem področju je treba pospešiti.

Sklepna ugotovitev

Napredek na področju **pranja denarja** ostaja omejen v smislu učinkovitega izvajanja in izvr ševanja. Povečana prizadevanja in hitro ukrepanje so zdaj potrebni na področju preprečevanja pranja denarja, da se odpravi pomanjkljivosti do pristopa. To zadeva zlasti področja ozaveš čanja in poročanja o sumljivih transakcijah s strani poročevalcev ter nadzor poročevalcev.

4.1.5. Poglavje 5: Pravo družb

Glede **varovanja pravic intelektualne in industrijske lastnine** je bil dosežen pozitiven razvoj, zlasti pri medinstitucionalnem sodelovanju, usklajenem izvrševanju in zakonodajnem okviru. Te izboljšave so rezultat nacionalnega akcijskega načrta za obdobje 2005–2006 na področju pravic intelektualne in industrijske lastnine.

Zakon o optičnih nosilcih je bil sprejet septembra 2005 kot eno od sredstev za boj proti piratstvu. Cilj akcijskega načrta je izboljšanje upravnih struktur ter izvrševanje pravic intelektualne in industrijske lastnine. Boljše sodelovanje med agencijami za pravice intelektualne in industrijske lastnine ter organi pregona, ozaveščanje in usposabljanje veljajo kot ključni dejavniki in vložena so bila prizadevanja za izboljšanje komunikacije med institucijami.

Zakonodajo o patentih in druge ukrepe (spremembe zakona o blagovnih znamkah in geografskih označbah ter zakon o industrijskem oblikovanju) je treba še naprej usklajevati s pravnim redom Skupnosti na področju industrijske lastnine.

Potrebna so nadaljnja izboljšanja glede izvrševanja pravic intelektualne in industrijske lastnine. Kazniva dejanja, povezana s pravicami intelektualne in industrijske lastnine, ostajajo trajna gro žnja in predstavljajo resničen izziv. Bolgarija bi morala zdaj načrte spremeniti v nadaljnje aktivnosti in doseči bolj konkretne in oprijemljive rezultate. Zahtevajo se tesnejše sodelovanje, rastoča ozaveščenost, dodatno osebje na kritičnih lokacijah v državi in več usposabljanja. Še naprej je treba razvijati komunikacijo med institucijami in med institucijami ter organizacijami – imetnicami pravic.

Pospešiti je treba priprave glede varovanja pravic intelektualne in industrijske lastnine.

Sklepna ugotovitev

Pomemben napredek je bil dosežen na področju **varovanje pravic intelektualne in industrijske lastnine**, vendar so še potrebni nadaljnji ukrepi za zaključek priprav na pristop. Na tem področju so zdaj potrebni povečana prizadevanja in hitro ukrepanje, da bi odpravili pomanjkljivosti v času pred pristopom.

4.1.6. Poglavje 7: Kmetijstvo

Horizontalna vprašanja

Parlament je februarja 2006 v obliki sprememb Zakona o podpori kmetom sprejel zakonodajo za vzpostavitev **plačilne agencije** (PA) za upravljanje nacionalne podpore in podpore EU za kmetijstvo in podeželska območja, gozdarstvo in ribištvo ter v zvezi s strateškimi odločitvami. Formalizirana so bila odločilna vprašanja, kot je možnost uporabe sheme enotnega plačila na površino (SEPP), da se določi najmanjša velikost upravičenega kmetijskega gospodarstva, dopolnilna nacionalna neposredna plačila in ustrezen proračun.

Razvoj sistemov IT za delovanje PA in usposabljanje ter zaposlovanje osebja je še vedno nepopolno. Priprave je treba pospešiti.

Prvotni krovni načrt za vzpostavitev **integriranega administrativnega in kontrolnega sistema (IAKS)** je bil posodobljen za prikazovanje zamud pri izvajanju. Za vzpostavitev identifikacijskega sistema zemljiških parcel (LPIS) se je Bolgarija odločila uporabiti arhivirane satelitske posnetke kot dodatek k letalskim ortofotografijam; pogodbe za zagotovitev vseh podatkov so bile sklenjene, vendar je časovni razpored zelo tesen. Digitalne ortofotografije in uporabni satelitski posnetki so na voljo za okrog 25 % ozemlja. Digitalizacija blokov LPIS je bila do zdaj narejena za okrog 17 % območja. Začela so se dela za vzpostavitev povezav med kmeti in bloki LPIS, ki so potrebne, da se kmetu zagotovi grafični material, ki kaže meje referenčnih parcel, njihovo enotno identifikacijsko številko in njihovo ozemlje. Veliko dela je bilo opravljenega pri sprejemanju in namestitvi nove programske opreme, vendar končno testiranje še ni bilo opravljeno. Druge osnovne naloge, kot je predhodna registracija kmetov, pregledi na kraju samem in usposabljanje osebja, so se pospešeno izvajale. Še vedno je potrebno hitro ukrepanje.

Glede **trgovinskih mehanizmov** je bilo vzpostavljeno formalno usklajevanje med vsemi zadevnimi organi (državni sklad za kmetijstvo, carinska služba, nacionalna veterinarska služba in fitosanitarna služba). Na splošno priprave dobro napredujejo, vendar so še potrebna prizadevanja, saj operativno in podrobno znanje o trgovinskih mehanizmih še vedno manjka.

Skupne ureditve trga (SUT)

Na splošno se vzpostavlja učinkovita upravna struktura za izvrševanje vseh teh tržnih ureditev v obliki zaposlovanja dodatnega osebja, ustreznega usposabljanja in jasne opredelitve postopkov.

V primeru **vina** vzpostavitev registra vinogradov Bolgarije še ni zaključena.

Za določene tržne mehanizme, zlasti preglede in certificiranje, še ni bila sprejeta dodatna izvedbena zakonodaja. Priprave v tem sektorju je treba okrepiti.

Sprejeta je bila zakonodaja za izvrševanje SUT za **mleko** in sprejeti so bili ukrepi za določitev mlečnih kvot in večina mehanizmov za skupno ureditev trga mleka in mlečnih proizvodov. Podatkovna baza, ki vključuje register osnovnih kvot, je bila končana, zajema pa vse proizvajalce in neposredne prodajalce; dodelitev okvirnih individualnih kvot je v pripravi. Postopek odobritve odkupovalcev je na dobri poti.

Podrobna pravila za upravljanje z mlečnimi kvotami in nacionalnimi rezervami je treba še sprejeti. Nacionalni in regionalni odbori za mleko in neodvisni laboratoriji za analiziranje vsebnosti maščobe v vseh posameznih mlekarnah še ne delujejo v celoti. Laboratoriji še niso vzpostavljeni in nimajo pooblastil. Priprave je treba pospešiti.

Na področju **sadja in zelenjave** je bil napredek dosežen pri izvajanju kontrole kakovosti sve žih proizvodov in tržnih standardov. Napredek je bil dosežen glede upravne strukture za priznavanje proizvajalcev.

Glede klasifikacije **govejih** trupov je bolgarska zakonodaja v celoti usklajena, vendar zdaj še ne velja. Da bi klasifikacijo pravilno izvedli do pristopa, je treba pospešiti usposabljanje kontrolorjev v klavnicah.

Veterinarska in fitosanitarna vprašanja, vključno z varnostjo živil

Bolgarija je s sprejetjem Okvirnega zakona o veterinarstvu vzpostavila temelje za prenos pravnega reda Skupnosti o zdravstvenem varstvu živali, zaščiti živali, veterinarskem javnem zdravstvenem varstvu in horizontalnih instrumentih za kontrolo v veterinarstvu v svojo nacionalno zakonodajo. Okvirni zakon o veterinarstvu je začel veljati 1. maja 2006.

Nekateri deli sekundarne zakonodaje ali spremembe obstoječe zakonodaje za zagotavljanje popolne skladnosti s pravnim redom Skupnosti v veterinarskem sektorju na podlagi potrebnih ustreznih pregledov še niso bili sprejeti. Podobno je potrebno še končno sprejetje Zakona o varstvu rastlin v parlamentu. Priprave je treba okrepiti.

Zakonodaja o **prenosljivi spongiformni encefalopatiji (TSE) in stranskih živalskih proizvodih** je bila prenesena. Prepoved krmljenja domačih živali z nekaterimi predelanimi živalskimi beljakovinami velja od začetka januarja 2006.

Glede nadzora nad TSE, zlasti zbiranja, obravnavanja in testiranja poginulih živali, je Bolgarija predstavila nacionalni načrt zbiranja. Ta načrt potrebuje nadaljnje izboljšave. Skladnost z zahtevami EU ene od dveh kafilerij, ki se nahaja v Varni, še ni bila dokazana. Uničenje proizvodov kafilerije (mesa in kostne moke), skladno s pravnim redom Skupnosti, s sežigom v cementarni, je tudi bilo prikazano. Zajamčeno mora biti, da uničenje mesa in kostne moke poteka v posebnih napravah v cementarnah. Hitro ukrepanje je torej potrebno glede gradnje nove kaliferije na jugu Bolgarije.

Okvirni zakon o veterinarstvu zajema prenos načel zakonodaje o **veterinarskem nadzornem sistemu na notranjem trgu**.

Sekundarna zakonodaja za pridružitev k mreži TRACES, ki povezuje veterinarske organe (naslednik sistema ANIMO), še ni bila sprejeta in se še ne izvaja. Priprave je treba okrepiti.

Zakonodaja, ki prenaša pravni red Skupnosti o **identifikaciji in registriranju živali**, je zdaj sprejeta za vse zadevne vrste, pa tudi za vprašanja v zvezi s sankcioniranjem in preverjanjem. Vzpostavljena je bila podatkovna baza za identifikacijo govedi. Sistem se posodablja in nadgrajuje, tako da vključuje tudi druge vrste.

Sprotno delovanje podatkovne baze za vse vrste je treba še prikazati. Priprave je treba okrepiti.

Pravni red Skupnosti o **financiranju veterinarskih inšpekcijskih pregledov in kontrol** je bil prenesen. Priprave dobro potekajo.

Zakonodaja o veterinarskih pregledih uvozov iz tretjih držav in pravilih o uvozu je bila prenesena. Ena od osmih dolgoročnih veterinarskih mejnih kontrolnih točk (Kapitan Andreeovo na meji na kopnem s Turčijo) deluje, vendar je potrebnih še nekaj prilagoditev. Dela so se začela in pogodbe za opremljanje ostalih kontrolnih točk so sklenjene.

Potrebna infrastruktura za sedem dolgoročnih veterinarskih mejnih kontrolnih točk na prihodnjih zunanjih mejah EU v Bolgariji ni vzpostavljena, niti niso izvršeni inšpekcijski postopki in uvozni pogoji EU. Priprave je treba znatno okrepiti.

Okvirni zakon o veterinarstvu zagotavlja pravno podlago za vzpostavitev sklada za zdravstveno varstvo živali za **izdatke na področju veterinarstva.**

Splošni ukrepi glede **nadzora bolezni živali** (prepoved cepljenja in določeni ukrepi za izkoreninjenje) so bili preneseni v nacionalno zakonodajo Bolgarije.

Glede nadzora bolezni je treba še ustanoviti sklad za nujne primere glede zdravstvenega varstva živali. V primeru obvladovanja klasične prašičje kuge prehod od države, v kateri se izvaja cepljenje, v državo, v kateri se ne izvaja cepljenje, še ni v celoti urejen. Prednostna naloga je zdaj odkrivanje morebitnih divjih virusov, saj se cepljenja populacije domačih praši čev ne izvajajo od leta 2005. Preden se lahko Bolgarija obravnava kot država, v kateri se resni čno ne izvaja cepljenje kar zadeva populacijo domačih prašičev, je treba okrepiti priprave.

Zakonodaja o **trgovini z živimi živalmi in živalskimi proizvodi** je bila prenesena. Priprave na tem področju so na dobri poti.

Poleg tega Okvirni zakon o veterinarstvu zagotavlja pravno podlago za izvajanje zakonodaje o veterinarskem **javnem zdravstvenem varstvu** v obratih. Nadaljuje se usklajevanje z novim higienskim paketom EU in nadgrajevanjem obratov. Glede kakovosti surovega mleka in kontrolnih sistemov zanj je bila sprejeta jasna strategija za upravljanje v prehodnem obdobju.

Vendar ni bilo še dokazano, da je bil postopek posodabljanja glede obratov dokončan. Priprave je treba okrepiti.

Kar zadeva izvajanje pravnega reda Skupnosti glede **skupnih ukrepov** (vključno z **zoonozo**) je Bolgarija opredelila svoje potrebe po posodabljanju in si prizadeva za odpravljanje pomanjkljivosti.

Glede veterinarskega javnega zdravstvenega varstva izvajanje kontrole nad ostanki, veterinarskimi medicinskimi proizvodi, onesnaževalci in zoonozo ni bilo preverjeno, zlasti glede diagnostičnih metod in standardov, ki se uporabljajo v laboratorijih. Priprave je treba pospešiti.

Začelo se je izvajanje in uveljavljanje pravil o **zaščiti živali** na kmetijah med prevozom in zakolom, spremlja pa ga usposabljanje o uporabi nove zakonodaje.

Norme in standardi EU o zaščiti živali še niso dobro uveljavljeni. Priprave je treba okrepiti.

Sklepna ugotovitev

Na nekaterih **SUT** je bil dosežen napredek. Bolgarija na tem področju zdaj izpolnjuje obveznosti in zahteve, ki izhajajo iz pristopnih pogajanj.

Dobro je napredovala na področju **plačilne agencije**, vendar so še potrebni nadaljnji ukrepi za zaključek priprav na pristop. Na tem področju so potrebna povečana prizadevanja in hitro ukrepanje, da bi odpravili pomanjkljivosti v času pred pristopom. Nekaj napredka je bilo dose ženega na področju trgovinskih mehanizmov in **SUT** za **vino in alkohol** ter za **mleko in goveje meso.** Napredek je bil tudi zabeležen glede popolnega prenosa pravnega reda Skupnosti v **veterinarskem sektorju**, zaključka dela na področju **nadzora bolezni živali** (klasična praši ča kuga in sklad za nujne primere glede zdravstvenega varstva živali), na **veterinarskem nadzornem sistemu na notranjem trgu** (vzpostavitev dolgoročnih veterinarskih mejnih kontrolnih točk), **pri trgovini z živimi živalmi in živalskimi proizvodi, trgovinskih mehanizmih** in **zaščiti živali,** ter zaključka dela na področju **veterinarskega javnega zdravstvenega varstva** z nadgradnjo obratov. Napredek je bil dosežen tudi pri zmogljivosti vzorčenja in testiranja za izvajanje **skupnih ukrepov** (vključno z **zoonozo**) na področju veterinarstva. Povečana prizadevanja in hitro ukrepanje so zdaj potrebni na teh področjih, da bi odpravili pomanjkljivosti v času pred pristopom.

Nekaj napredka je bilo doseženega pri **IAKS**, zlasti glede identifikacijskega sistema zemljiških parcel (LPIS), in pri **TSE ter stranskih živalskih proizvodih,** vključno s posodobitvijo kaliferij. Stanje na teh področjih je še vedno zaskrbljujoče. Bolgarija mora takoj in odločno ukrepati, da bodo ta vprašanja do pristopa rešena.

4.1.7. Poglavje 8: Ribištvo

Na področju **upravljanja virov in ladjevja, inšpekcije ter nadzora** je bil bolgarski zakon o ribištvu in ribogojstvu z leta 2001 spremenjen novembra 2005 za zagotovitev pravne podlage za podelitev dovoljenj za ribolov, strukturne ukrepe in tržno ureditev, vključno s sistemom spremljanja plovil in priznavanjem skupin proizvajalcev. Nacionalna agencija za ribištvo in ribogojstvo (NAFA) je zadolžena za vodenje in poročanje o registru ribolovne flote.

Testni podatki še niso bili posredovani registru ribolovne flote EU v ustrezni obliki zapisa. Namestitev sistema spremljanja ribniških plovil je treba še dokončati, še posebej zaradi nadgradnje satelitskega sistema. Prav tako se poročanje o podatkih o ulovu iz ladijskih dnevnikov, deklaracije o iztovarjanju in potrdila o prodaji ter dostopnost teh podatkov niso znatno izboljšali. Priprave je treba pospešiti.

Na področju **strukturnih ukrepov** so bili osnovani pravila in postopki za uporabo in izvajanje strukturnih ukrepov v skladu z ustanovitvijo plačilne agencije za kmetijstvo (*glej poglavje 7 - Kmetijstvo*). Priprave je treba pospešiti.

Glede **tržne politike** je bil konec leta 2005 v okviru NAFA ustanovljen oddelek za tržno ureditev.

Nadaljnja izvedbena zakonodaja za vzpostavitev infrastrukture trga na debelo (organizacije proizvajalcev, intervencijska služba in informativni sistem) ni bila sprejeta. Sistem za zbiranje podatkov o ulovu ni bil vzpostavljen in posledično navzkrižno preverjanje še ni mogoče. Priprave je treba okrepiti.

Sklepna ugotovitev

Napredek je bil dosežen na področju **upravljanja virov in ladjevja, inšpekcije in nadzora, strukturnih ukrepov** ter **tržne politike**. Vendar so rezultati le povprečni. Bolgarija mora okrepiti prizadevanja in hitro ukrepati za pripravo na upravljanje strukturnega sklada za ribiški sektor, tako da dokonča sistem spremljanja ribiških plovil, sprejme zakonodajo in vzpostavi sistem za zbiranje podatkov o ulovu.

4.1.8. Poglavje 9: Prometna politika

Na področju **zračnega prevoza** so bila storjena znatna prizadevanja in večina pomembne zakonodaje je bilo prenesene ter je na splošno v skladu s pravnim redom Skupnosti. Bolgarija je parafirala splošni sporazum o zračnem prevozu in Sporazum o skupnem evropskem zračnem prostoru; začasna uporaba obeh sporazumov se predvideva od dneva podpisa dalje.

Pomembne politike, predvsem o varnosti in zaščiti letališč, je treba v celoti izvesti do pristopa. Priprave na tem področju so na dobri poti.

Okvirna zakonodaja o **pomorskem prometu** je bila prenesena v skladu s pravnim redom Skupnosti. Stanje glede funkcij pomorske inšpekcije se izboljšuje, predvsem glede zniževanja stopnje zadržanja.

Neodvisnost bolgarske pomorske uprave za nadzor državne zastave še vedno ni v celoti zagotovljena, saj Navybulgar kot nadzorovani subjekt ostaja podjetje v državni lasti. Priprave na tem področju je treba okrepiti.

Sklepna ugotovitev

Znaten napredek je bil dosežen na področju zakonodaje o **zračnem prometu**, na katerem Bolgarija zdaj na splošno izpolnjuje obveznosti in zahteve, ki izhajajo iz pristopnih pogajanj na teh področjih. Zakonodaja se izvaja in zahteve naj bi bile izpolnjene do pristopa, če bo zdajšnji ritem priprav ohranjen.

Na področju **pomorskega prometa** je bil dosežen napredek. Vendar so standardi še pod povprečjem Evropske unije. Povečana prizadevanja in hitro ukrepanje so zdaj potrebni, da bi odpravili pomanjkljivosti v času pred pristopom, zlasti da bi zagotovili popolno neodvisnost bolgarske pomorske uprave kot inšpekcijskega organa.

4.1.9. Poglavje 10: Obdavčenje

Zakon o **trošarinah** in trošarinskih skladiščih je bil sprejet novembra 2005. Zagotavlja zlasti prenos odgovornosti za upravljanje trošarin z davčne službe na carinsko upravo. Isti zakon vsebuje tudi določbe o sistemu carinskih skladišč in o skladiščenju, premeščanju in spremljanju trošarinskih izdelkov na podlagi režima odloga plačila dajatve. Zakon o trošarinah je bil spremenjen decembra 2005 z namenom povečanja stopenj trošarin skladno z dogovorjenim časovnim razporedom približevanja. Priprave na področju trošarin so na dobri poti.

Na področju **DDV** zakonodaja, ki je bila načrtovana za konec leta 2005, še ni bila sprejeta. Na področju **neposrednega obdavčenja** osnutek zakona o davku od dohodka pravnih oseb in od dobička tudi še ni bil sprejet. Priprave je treba okrepiti.

Na področju **upravnega sodelovanja in medsebojni pomoči** je bil dosežen velik napredek.

Nacionalna agencija za prihodke je začela delovati januarja 2006, potem ko je začel veljati nov Zakon o davčnih postopkih in postopkih za socialno varnost. Nacionalna agencija za prihodke je združila pobiranje in upravljanje obeh osrednjih državnih davkov (kot sta DDV in davek od dohodka pravnih oseb) in obveznih prispevkov za socialno varnost (kot je zdravstveno zavarovanje). Reforma, ki poteka v sektorju, zlasti uspešen prenos upravljanja davkov na nacionalno agencijo za prihodke, je izboljšala zmogljivosti pobiranja in pregledovanja, kar se ka že kot povečanje skupnih pobranih davkov.

Pobiranje davkov zahteva nenehna prizadevanja na ravni upravljanja, da se zagotovi, da pred kratkim ustanovljena institucija nemoteno deluje. Izvajanje novih zakonov bo zahtevalo usklajevanje med vsemi zainteresiranimi stranmi. Upravne zmogljivosti je treba še naprej pove čevati z razvijanjem poklicnih spretnosti zaposlenih in nenehnim usposabljanjem. Priprave za povezanost IT so se dobro nadaljevale in če ne bo zamud, bi morala Bolgarija do pristopa izpolnjevati svoje obveznosti. Priprave na splošno dobro potekajo.

Sklepna ugotovitev

Na področju **trošarin** ter **upravnega sodelovanja in medsebojne pomoči** je bil dosežen pomemben napredek. Bolgarija na teh področjih zdaj na splošno izpolnjuje obveznosti in zahteve, ki izhajajo iz pristopnih pogajanj. Pričakuje se, da bo Bolgarija lahko v celoti izvajala pravni red Skupnosti od pristopa naprej, če bo zdajšnji ritem napredka ohranjen.

Na področju **DDV** in **neposrednega obdavčenja** je bilo storjenega malo napredka. Na teh področjih so potrebna povečana prizadevanja v smislu zakonodaje in izvajanja novih zakonov.

4.1.10. Poglavje 13: Socialna politika in zaposlovanje

Na področju **delovnega prava** je bil bolgarski Zakon o delovnih razmerjih spremenjen oktobra 2005. Delovni inšpektorat je povečal število zaposlenih.

Prenos pravnega reda Skupnosti je še nedokončan, zlasti glede direktiv, ki dopolnjujejo statut Evropske družbe in Evropskih zadrug, direktive o obveščanju in posvetovanju ter direktive o Evropskem svetu delavcev. Poleg tega je treba obravnavati še nekatera vprašanja za zagotovitev pravilnega in popolnega prenosa, zlasti glede direktiv o napotitvi delavcev, plačilni nesposobnosti delodajalcev, zdravju in varnosti delavcev, kolektivnih odpustih, delu s skraj šanim delovnim časom, delu za določen čas, delovnem času in varstvu mladih ljudi pri delu. Poleg tega upravna zmogljivost in notranji mehanizmi kontrole inšpektorata za delo ne morejo jamčiti učinkovite nepristranske uporabe pravnega reda Skupnosti na tem področju. Priprave je treba okrepiti.

Na področju **socialnega dialoga** je treba še okrepiti dvostranski dialog, da se socialne partnerje pripravi na njihovo prihodnjo vlogo pri oblikovanju in izvajanju socialne politike EU. Merila reprezentativnosti je treba uporabljati nepristransko za vse organizacije socialnih partnerjev. Sodelovanje v tristranskem dialogu je treba omejiti na organizacije socialnih partnerjev s socialnimi pooblastili. Priprave je treba okrepiti.

Nekaj napredka je bilo doseženega pri operativnem izvajanju uredbenih določb na področju **javnega zdravstva**. Napredek je bil dosežen zlasti pri usklajevanju zakonodajnega sistema za nalezljive bolezni s pravnim redom Skupnosti. Pomemben napredek je bil dosežen pri prenosu pravnega reda Skupnosti o proizvodnji, predstavitvi in prodaji tobačnih izdelkov. Novembra

2005 je bila ratificirana Okvirna konvencija o nadzoru tobaka. Direktiva o oglaševanju tobaka je bila v celoti prenesena. Sprejete so bile spremembe pri financiranju bolnišničnega sektorja in več pozornosti je namenjene preventivnim zdravstvenim ukrepom.

Pravni red Skupnosti o krvi in komponentah krvi, tkivih in celicah je treba še v celoti prenesti, zlasti glede standardov kakovosti in varnosti za človeško kri in komponente krvi, zahtev po sledljivosti, obveznega obveščanja o hudih reakcijah in dogodkih ter standardov za transfuzijske ustanove. Pričakuje so tudi nadaljnje usklajevanje Zakona o presaditvi organov, tkiv in celic. Nadzorni sistem za nalezljive bolezni potrebuje nadaljnje povečanje in stalno investiranje v zmogljivosti laboratorijev in opreme IT.

Še naprej bodo potrebna nadaljnja prizadevanja za izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva in za izboljšanje zdravstva in zdravstvene oskrbe, zlasti na regionalni ravni in med revnejšimi socialno ekonomskimi skupinami ter manjšinami. Glede dostopa do zdravstvene oskrbe se pogoji za prebivalstvo niso izboljšali. Osnovni pogoji v institucijah, ki skrbijo za starejše osebe, telesno in duševno prizadete osebe ter otroke, so zelo slabi. Pravna podlaga za njihovo napotitev v zdravstveno ustanovo in počasen ter včasih slabo zasnovan postopek za dejansko deinstitucionalizacijo sta nezadovoljiva in še vedno povzročata velike skrbi. Nadaljnja pove čana prizadevanja so še vedno potrebna.

Napredek je bil dosežen pri pripravah na upravljanje **Evropskega socialnega sklada (ESS)**, zlasti pri zaposlovanju, stalnem usposabljanju javnih uslužbencev in imenovanju upravnega organa za operativni program za razvoj človeških virov in operativni program za upravne zmogljivosti.

Vzpostavljanje upravne zmogljivosti, zlasti glede operativnega programa za upravne zmogljivosti ter zaposlovanja in usposabljanja na ministrstvu za šolstvo in znanost ter agenciji za socialno pomoč, je nepopolno *(glej tudi poglavje 21 – Regionalna politika in usklajevanje strukturnih instrumentov)*. Priprave je treba okrepiti.

Na področju **socialne vključenosti** so bile februarja 2006 sprejete spremembe Zakona o socialni pomoči, zlasti glede odpiranja trga za zagotavljanje socialnih storitev. Aprila 2006 je vlada odobrila posodobljen nacionalni načrt za boj proti revščini in socialni izključenosti za obdobje 2005–2006, ki predvideva podporo aktivnostim na področju izobraževanja, prekvalificiranja, zaposlovanja in pomoči ranljivim skupinam. Analitično delo in razvoj socialnih statistik o revščini in socialni izključenosti je treba nadaljevati skladno s kazalci EU o socialni vključenosti. Nadaljevati je treba prizadevanja za izboljšanje položaja ranljivih skupin, vključno z Romi, in spodbujati njihovo popolno vključevanje v družbo. V nekaterih občinah sta desegregacija in vključevanje romskih učencev in učencev s posebnimi potrebami v redni šolski sistem vodila do pozitivnih rezultatov.

Dostop do kakovostnih storitev zdravstvene oskrbe še ni razširjen, saj velikemu številu prebivalstva, zlasti v romski skupnosti, storitve zdravstvene oskrbe še vedno niso na voljo. Postopek desegregacije in vključevanja romskih učencev in učencev s posebnimi potrebami v redni šolski sistem je treba pospešiti. Prav tako ni zabeležene krepitve usklajevanja politike varstva otrok in upravne zmogljivosti agencije za varstvo otrok, tudi na občinski ravni. Postopek deinstitucionalizacije in razvoj storitev skupnosti nista bila pospešena. Še vedno obstaja potreba po izvajanju določenih socialnih, izobraževalnih in zdravstvenih storitev, ki obravnavajo vprašanja socialne izključenosti. Nadaljnja prizadevanja so potrebna za vključitev ranljivih skupin, zlasti iz romske skupnosti, na trg dela z nadaljnjim spodbujanjem kakovostne

izobrazbe in poklicnega usposabljanja. Dostop invalidov do javnih prostorov, stavb, prometa, izobraževanja in trga dela je treba še izboljšati. Priprave je treba okrepiti.

Glede **protidiskriminacije** je bila novembra 2005 končno ustanovljena komisija za varstvo proti diskriminaciji in je že začela reševati svoje prve primere.

Zaradi upravnih in kadrovskih omejitev ta komisija ne deluje učinkovito in do zdaj ni bilo potrebnih prizadevanj, ki bi zagotovila, da bi kmalu lahko začela delovati v celoti. Položaj romske manjšine še vedno zahteva temeljna izboljšanja. Prizadevanja za zagotovitev u činkovitega izvajanja okvirnega programa za enake možnosti vključevanja Romov v bolgarsko družbo so bila nezadostna. Priprave je treba okrepiti.

Sklepna ugotovitev

Napredek je bil dosežen pri pripravah za **Evropski socialni sklad** (ESS), vendar to področje še vedno zahteva povečana prizadevanja pri obravnavanju ostalih izzivov. Le nekaj napredka je bilo doseženega na petih drugih področjih tega poglavja, za katere je bilo oktobra 2005 ugotovljeno, da zahtevajo povečana prizadevanja. Na teh področjih so že zdaj potrebna pove čana prizadevanja in hitro ukrepanje, da bi odpravili odprta vprašanja v času pred pristopom. Pravno uskladitev je treba končati in uveljaviti na področjih **delovnega prava** in **javnega zdravstva**. Dvostranski **socialni dialog** je treba še okrepiti in zagotoviti pravilno sodelovanje socialnih partnerjev v tristranskih strukturah. Glede **socialne vključenosti** je treba znatno izboljšati dostop do kakovostnih storitev zdravstvene oskrbe in izobraževanja, deinstitucionalizacije, varstva otrok in vključevanja občutljivih skupin na trg dela. Položaj romske manjšine še vedno zahteva strukturne izboljšave. Glede **protidiskriminacije** je treba povečati upravno sposobnost komisije za varstvo proti diskriminaciji. Na splošno so potrebna večja prizadevanja za okrepitev upravne zmogljivosti, da se zagotovi pravočasno izvajanje pravnega reda Skupnosti na področju socialne politike.

4.1.11. Poglavje 14: Energetika

Na področju **konkurenčnosti in notranjega energetskega trga** je bila sprejeta okvirna in izvedbena zakonodaja.

Trga električne energije in plina je treba v skladu s pravnim redom Skupnosti popolnoma odpreti. Izvajanje izdelanih načrtov bi moralo voditi do ločitve podjetja Bulgargas pred pristopom.

Poleg tega mora Bolgarija v sektorju trdih goriv zagotoviti, da je državna intervencija v skladu s pravnim redom Skupnosti. Priprave na tem področju je treba pospešiti.

Na področju **jedrske energije in jedrske varnosti** je vzpostavljen pravni okvir in sprejeta izvedbena zakonodaja.

Glede obveznosti Bolgarije, da predčasno zapre enote 1 do 4 jedrske elektrarne Kozloduy, kakor je poudarjeno v Aktu o pristopu, Bolgarija še ni sprejela potrebnih ukrepov za zagotovitev nepovratne razgradnje enot 1 in 2, ki so bile zaprte leta 2002. Prav tako ni izvedla dejanskih operativnih in upravnih ukrepov, ki bi zagotovili dokončno zaprtje enot 3 in 4 v letu 2006 ter jamčili za njihovo poznejšo razgradnjo in pri tem omogočili primerno uporabo sredstev EU, ki so na voljo. Z zahtevami in postopki iz Pogodbe Euratom še ni popolne usklajenosti. Priprave na tem področju je treba znatno izboljšati.

Sklepna ugotovitev

Na področju **konkurence in notranjega energetskega trga** je bilo doseženega nekaj napredka. Na tem področju so zdaj potrebni povečana prizadevanja in hitro ukrepanje, da se zagotovi popolno odprtje trgov električne energije in plina v času pred pristopom. Na področju **jedrske energije in jedrske varnosti** se je položaj glede postopka razgradnje poslabšal. Za zagotovitev dokončnega zaprtja enot 1 do 4 jedrske elektrarne Kozloduy so zdaj potrebni pove čana prizadevanja in hitro ukrepanje.

4.1.12. Poglavje 15: Industrijska politika

Postopek **privatizacije in prestrukturiranja** se v Bolgariji nadaljuje, čeprav počasneje kot na črtovano. Privatizacija je skoraj zaključena, vendar se je postopek pred kratkim znatno upo časnil in le nekaj privatizacijskih ukrepov je dejansko zaključenih. Prestrukturiranje omrežnih panog se nadaljuje.

Postopek privatizacije še vedno ni dovolj pregleden in težave s kontrolo po privatizaciji niso odpravljene.

Prestrukturiranje jeklarske industrije je zelo v zamudi in do konca dogovorjenega obdobja za prestrukturiranje ne bo mogoče ponovno vzpostaviti sposobnost preživetja glavnega proizvajalca jekla, za katerega je bil izdelan individualen načrt prestrukturiranja. Bolgarija je Komisijo uradno obvestila o načrtovanih spremembah nacionalnega načrta prestrukturiranja jeklarske industrije in zadevnega poslovnega načrta. Komisija bo te spremembe natančno analizirala, zlasti glede njihove skladnosti s pravili, ki veljajo za državne pomoči. Priprave na področju privatizacije in prestrukturiranja je treba okrepiti.

Sklepna ugotovitev

Na področju **privatizacije in prestrukturiranja** je bilo doseženega nekaj napredka. Vendar so rezultati povprečni, zlasti na področju prestrukturiranja jeklarske industrije. Na tem podro čju so zdaj potrebni povečana prizadevanja in hitro ukrepanje, da bi odpravili pomanjkljivosti pred pristopom.

4.1.13. Poglavje 19: Telekomunikacije in informacijska tehnologija

Na področju **elektronskih komunikacij in informacijskih tehnologij** ni bilo doseženega pomembnega razvoja.

Malo napredka je bilo doseženega pri reševanju odprtih vprašanj o prenosu pravnega reda Skupnosti iz leta 1998. Osnovne ukrepe za varstvo konkurence, naložene prvotnemu operaterju na trgu fiksne telefonije, je treba še izvesti. Na trgu mobilne telefonije sedanji Zakon o telekomunikacijah ne opredeljuje trga za medomrežno povezovanje in posledično ne nalaga stroškovne naravnanosti tarif na debelo za posredovanje klicev operaterjem, ki imajo pomembno tržno moč (PTM). Priprave za prenosljivost mobilnih številk so omejene. Priprave na prenos pravnega reda Skupnosti iz leta 2002 so za začetni stopnji. Nacionalni regulativni organi nimajo dovolj sredstev za opravljanje svojih nalog, povezanih z izvajanjem novega zakona o elektronskih komunikacijah, zlasti glede tržne analize, ocenjevanja PTM in nalaganja ukrepov. Usklajevanje med regulativnimi organi je treba še izboljšati. Priprave na tem področju je treba okrepiti.

Na področju **poštnih storitev** so bile aprila 2006 sprejete spremembe Zakona o poštnih storitvah. Njihov cilj je dokončanje prenosa druge direktive o poštnih storitvah.

Krepitev upravnih zmogljivosti za merjenje kakovosti, izračun obratovalnih stroškov in ra čunovodske mehanizme upravnega organa na tem področju, tj. komisije za reguliranje sektorja komunikacij, še ni zaključena. Priprave na tem področju so na splošno na dobri poti.

Sklepna ugotovitev

Na področju **poštnih storitev** je bil dosežen pomemben napredek. Treba je dokončati krepitev upravnih zmogljivosti upravnega organa. Bolgarija bo na tem področju izpolnjevala obveznosti in zahteve, ki izhajajo iz pristopnih pogajanj, če bo zdajšnji ritem napredka ohranjen.

Malo napredka je bilo doseženega na področju **elektronskih komunikacij in informacijske tehnologije**, vključno z reševanjem odprtih vprašanj, povezanih s pravnim redom Skupnosti iz leta 1998. Treba je doseči še uskladitev s pravnim redom Skupnosti iz leta 2002. Časovni razpored sprejemanja zakonodaje je treba pregledati in aktivirati nove načrte, da bi se upo števali roki pristopa. Na tem področju so zdaj potrebni povečana prizadevanja in hitro ukrepanje.

4.1.14. Poglavje 21: Regionalna politika in usklajevanje strukturnih instrumentov

Vzpostavljen je **pravni okvir**, potreben za zagotavljanje popolne usklajenosti dejavnosti, ki se financirajo iz strukturnih skladov, s politikami in zakonodajo EU. Bolgarija je skladno s pravnim redom Skupnosti sprejela potrebne spremembe svojega zakona o javnih naročilih in nov zakon o koncesijah. Bolgarija je sprejela temeljni zakon o proračunu, ki uvaja večletno proračunsko načrtovanje, in je že začela z načrtovanjem proračuna na več resornih ministrstvih. Pozornost je treba posvetiti tudi izvajanju nove zakonodaje o javnih naročilih. Na splošno so priprave na tem področju na dobri poti.

Vzpostavljene so bile glavne **institucionalne strukture** za pripravo in izvajanje strukturnih skladov. Sprejete so bile tudi odločitve o razdelitvi nalog med različne organe, ki so odgovorni za vsak operativni program, in vzpostavljene so izvedbene strukture. Izboljšano je sodelovanje med ministrstvi.

Velik izziv za številne organe bo izpolnitev zahtevnih načrtov zaposlovanja številnega izku šenega osebja, zlasti glede na številne organe, ki si med seboj potencialno konkurirajo za omejeno število primerno kvalificiranih ljudi. Večina posredniških teles in končnih upravi čencev, pa tudi nekaj organov za upravljanje mora še znatno okrepiti zmogljivosti, zlasti na področju javnih naročil. Treba je zaključiti priprave za usklajevanje načrtovanja med ministrstvi in med sektorji ter za poznejše izvajanje dejavnosti na regionalni ravni, pa tudi za dajanje navodil o izvedbenih postopkih. Priprave na tem področju je treba okrepiti.

Bolgarija je na področju **načrtovanja programov** na dobri poti. Pripravila je osnutke vseh zahtevanih programskih dokumentov.

Nekaterim programskim dokumentom, vključno z nacionalnim strateškim referenčnim okvirom, manjka usmeritve in strateške vizije, zaradi česar je usklajevanje izvajanja težje. Predhodno ocenjevanje se je začelo z znatno zamudo. Pomisleki ostajajo še v zvezi z

opredelitvijo sklopa projektov, ki so pripravljeni za izvajanje v okviru s strukturnimi skladi in kohezijskim skladom. Priprave na področju načrtovanja programov je treba okrepiti.

Glede **spremljanja in ocenjevanja** so bili v številnih organih za upravljanje in posredniških organih vzpostavljeni sistemi spremljanja. Bolgarija je naročila enotni informacijski sistem za upravljanje, ki zajema vse operacijske programe in je v postopku namestitve.

Medomrežno povezovanje nekaterih podsistemov enotnega informacijskega sistema za upravljanje ter pripravljenost in priprava končnih uporabnikov na nacionalni, regionalni in lokalni ravni na upravljanje sistema morajo biti zagotovljeni. V tem okviru mora biti zaključeno zaposlovanje in usposabljanje osebja. V nekaterih organih za upravljanje je treba še ustanoviti enote za ocenjevanje in zaposliti osebje. Priprave za spremljanje in ocenjevanje je treba pospe šiti.

Na področju **finančnega poslovodenja in kontrole** je bil sprejet nov zakonodajni okvir, institucionalne strukture pa so v veliki meri zagotovljene. Vzpostavljeni so bili osrednji revizijski organ in notranje revizijske enote v organih za upravljanje.

Ambiciozni načrti zaposlovanja in potencialna konkurenca med različnimi organi, aktivnimi na tem področju, za nekaj strokovnjakov, ki so na voljo, zbujajo določene pomisleke. Na tem področju je treba izpeljati še večino usposabljanj. Zadevni sporazumi med organi in poslovniki še niso na voljo. Manjka močnega, učinkovitega usklajevanja priprav in izvajanja finančnega poslovodenja ter kontrolnih sistemov. Izvajanje kontrolnih sistemov za javna naročila je treba še okrepiti glede na izvajanje kohezijskih projektov ISPA in PHARE. Priprave na tem področju je treba pospešiti.

Sklepna ugotovitev

Bolgarija je na področju **zakonodajnega okvira** dosegla zadosten napredek in zdaj na splošno izpolnjuje obveznosti in zahteve, ki izhajajo iz pristopnih pogajanj na tem področju.

Napredek je bil dosežen na področju **načrtovanja programov** ter **spremljanja in ocenjevanja**, vendar mora Bolgarija še povečati prizadevanja za pripravo učinkovitega sklopa projektov in vzpostavitev funkcionalnega informacijskega sistema za upravljanje do pristopa. Bolgarija je napredovala na področju **institucionalnih struktur** ter na področju **finančnega poslovodenja in kontrole**. Na teh področjih so še vedno potrebni povečana prizadevanja in hitro ukrepanje, da bi se odpravile vse pomanjkljivosti do pristopa. Pozornost je treba nameniti zlasti hitri vzpostavitvi sistema za revizijo in kontrolo, ki bo omogočal dobro in učinkovito izvajanje strukturnih skladov, in znatni okrepitvi upravnih zmogljivosti. Prizadevanja bodo tudi potrebna za zagotovitev delovanja predhodnih kontrolnih sistemov za javna naročila na vseh ravneh.

4.1.15. Poglavje 22: Okolje

V zvezi s **horizontalno zakonodajo** je bila okrepljena zadevna upravna zmogljivost.

Pri usklajevanju, integraciji, ozaveščanju javnosti in njenem vključevanju je potrebna nadaljnja okrepitev na področjih, kot sta celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja (IPPC) in program NATURA 2000. Nadaljnja prizadevanja so potrebna za izvajanje zakonodaje, ki prenaša direktive o presoji vplivov na okolje in strateški okoljski presoji, na nacionalni in regionalni ravni. Priprave je treba okrepiti.

Zakonodaja o **ravnanju z odpadki** je usklajena s pravnim redom Skupnosti.

Pozornost, namenjena zaposlovanju dodatnega posebej usposobljenega osebja za izvajanje zakonodaje o ravnanju z odpadki, zlasti na regionalni in lokalni ravni, ni ustrezna. V zvezi z okvirno zakonodajo o odpadkih in direktivami o nevarnih odpadkih so potrebni nadaljnji izvedbeni ukrepi. Priprave je treba okrepiti zlasti glede razvoja integrirane mreže obratov za odstranjevanje odpadkov.

Zakonodaja o **upravljanju z vodo** je v veliki meri sprejeta in skladna s pravnim redom Skupnosti.

Zakonodaja o izvajanju Okvirne direktive o vodah je v postopku končne odobritve v parlamentu. Potrebna je nadaljnja krepitev upravne zmogljivosti, zlasti na regionalni ravni in glede človeških virov, laboratorijev in opreme. Sodelovanje in usklajevanje med različnimi zadevnimi institucijami in upravami je v zaostanku. Izvajanje Direktive o nitratih, Direktive o pitni vodi in Direktive o kakovosti površinske vode je v zaostanku. Priprave je treba okrepiti.

Na področju **industrijskega onesnaževanja** je bil napredek zabeležen glede dovoljenj za industrijske obrate. Viri na osrednjem pristojnem organu se zdijo ustrezni in postopki za izdajanje dovoljenj so jasno opredeljeni in vzpostavljeni. Sodelovanje med centralno in regionalno ravnjo deluje dobro in zaznamuje ga jasna delitev nalog in odgovornosti.

Na regionalni ravni so potrebne dodatne zmogljivosti. Za 230 lokacij, ki jih je treba preveriti, je bilo do zdaj izdanih 80 dovoljenj. Poleg tega se preverja še 14 dovoljenj. Priprave je treba okrepiti.

Zakonodaja o **kemikalijah in gensko spremenjenih organizmih** je bila prenesena in je skladna s pravnim redom Skupnosti, tudi o uporabi gensko spremenjenih mikroorganizmov v zaprtih sistemih in o namernem sproščanju gensko spremenjenih organizmov (GSO) v okolje. Priprave potekajo, vendar je treba še okrepiti upravno zmogljivost za kemikalije in gensko spremenjene organizme.

Na področju **hrupa** akcijski načrti in strateške karte hrupa še niso končani, vendar na splošno potekajo priprave.

Na področju **jedrske varnosti in varstva pred sevanjem** je bila sprejeta zakonodaja o prevozu radioaktivnih odpadkov in izpostavljenosti v medicini. Upravna zmogljivost je v veliki meri zagotovljena, razen pri uveljavljanju vidikov v zvezi z izpostavljenostjo v medicini. Priprave na tem področju je treba pospešiti.

Sklepna ugotovitev

Bolgarija na področju **hrupa in kemikalij** ter **gensko spremenjenih organizmov** na splošno izpolnjuje obveznosti in zahteve, ki izhajajo iz pristopnih pogajanj.

Napredek je bil dosežen na področjih **horizontalne zakonodaje, ravnanja z odpadki, upravljanja z vodo, industrijskega onesnaževanja in obvladovanja tveganja** ter **jedrske varnosti in varstva pred sevanjem**. Bolgarija mora povečati prizadevanja in hitro ukrepati za dokončanje postopka prenosa in za izvajanje ter izvrševanje zakonodaje. Na teh področjih je treba še povečati upravno zmogljivost in posebno pozornost nameniti regionalnim in lokalnim

organom in inšpektoratom.

4.1.16. Poglavje 23: Varstvo potrošnikov in zdravja

Bolgarija je zdaj dosegla primerno stopnjo usklajenosti s pravnim redom Skupnosti na področju **ukrepov, povezanih z varnostjo**, vključno z odgovornostjo za proizvode z napako, splošno varnostjo proizvodov in nevarnimi imitacijami. Priprave dobro potekajo.

Sistem **tržnega nadzora** na tem področju je bil izboljšan. Vendar usklajevanje med zadevnimi organi in institucijami še ni bilo okrepljeno. Priprave je treba pospešiti.

Na področju **ukrepov, ki niso povezani z varnostjo**, sprejem novega Zakona o varstvu potrošnikov predstavlja pomemben korak k prenosu več direktiv. Bolgarija ni prenesla delov pravnega reda Skupnosti o potrošniških posojilih, trženju finančnih storitev potrošnikom na daljavo in o sodnih odredbah ter ni okrepila institucionalnega okvira. Zaposlovanje in tehnične zmogljivosti pred kratkim ustanovljenega direktorata za varstvo potrošnikov in komisije za trženje in varstvo potrošnikov, pri slednji zlasti za izvajanje dodatnih funkcij in nalog, ki izhajajo iz novega zakona o varstvu potrošnikov, so omejeni. Poleg tega je bilo izpeljanih le malo prizadevanj za razvoj močnega, neodvisnega, reprezentativnega in učinkovitega potrošniškega gibanja, ki bi potrošnikom pomagalo in igralo pomembno vlogo pri oblikovanju potrošniške politike in tržnega nadzora. Priprave je treba okrepiti.

Sklepna ugotovitev

Na področju **varstva potrošnikov in zdravja** je bil dosežen napredek. Vendar so na tem področju še vedno potrebni povečana prizadevanja in hitro ukrepanje, da bi se odpravile pomanjkljivosti pred pristopom. Usklajevanje z zakonodajo je treba zaključiti, zlasti na področju ukrepov, ki niso povezani z varnostjo. Potrebno je nadaljnje izboljšanje pri dejavnostih tržnega nadzora, upravnih zmogljivostih in strukturah, pa tudi pri spodbujanju vključevanja potrošniških organizacij v razvoj in izvajanje potrošniške politike.

4.1.17. Poglavje 24: Sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev

Na področju priprav za uporabo **schengenskega pravnega reda in za upravljanje prihodnjih zunanjih meja EU** sta bila januarja 2006 sprejeta posodobljeni schengenski akcijski načrt za obdobje 2006–2007 in poročilo o izvajanju za leto 2005. Ministrski svet je januarja 2006 odobril celovito strategijo upravljanja meja, aprila 2006 pa akcijski načrt. Strategija opisuje 11 sklopov ukrepov, ki jih je treba izvesti pred pristopom, in 13 sklopov ukrepov, ki jih je treba izvesti od pristopa do vključitve v schengenski sistem. Februarja 2006 je bil na nekaj prehodih za osebne avtomobile vpeljan pilotni projekt uvedbe enega postanka. To je zdaj treba uvesti na vseh mejnih prehodih in tudi za tovornjake. Bolgarija in Romunija sta se strinjali glede okrepitve medsebojnega sodelovanja na meji, zlasti glede nadzora na Donavi.

Na področju upravljanja prihodnjih zunanjih meja EU je bil znaten napredek dosežen pri postopkih in ravni kontrole, zlasti na letališčih in morskih pristaniščih. Status petih morskih pristanišč, ki obvladujejo mednarodni promet, je zdaj pojasnjen. Oprema, ki se uporablja za mejno kontrolo, se zdi primerna za izvajanje kontrole visoke kakovosti. Zaposlenih je bilo okrog 270 mejnih policistov, kar je zmanjšalo prosta delovna mesta na manj kot 750.

Organiziranje skupnih mobilnih enot carine in mejne policije za temeljite preglede na mejah je v zaostanku. Glede na njihovo vlogo pri izvajanju schengenskega pravnega reda so potrebna

nadaljnja prizadevanja za pravočasno zagotovitev oblikovanja enot. Infrastruktura na mejnih prehodih še ni prilagojena ciljem strategije.

Na nekaterih mejnih prehodih še vedno primanjkuje mejnih policistov za izvajanje kontrole. Kljub temu, da je na voljo operativna zmogljivost za analizo tveganja, so na lokalni ravni še vedno potrebna izboljšanja.

Glede priprav Bolgarije na pridružitev schengenskemu informacijskemu sistemu (SIS) na poznejši stopnji po pristopu je bistvenega pomena, da se pospešijo priprave Bolgarije za vklju čitev v SIS II in sodelovanje v zadevnih delovnih skupinah, da se zagotovi, da Bolgarija uresni čuje zahteve SIS II. Zamujeni so bili številni roki, določeni v prejšnjem akcijskem načrtu; na tem področju je bistvenega pomena popolno in pravočasno izvajanje ukrepov. Na splošno je treba priprave na tem področju pospešiti.

Na področju **vizumske politike** se je usklajevanje s pozitivnim seznamom EU nadaljevalo s sklenitvijo dvostranskih sporazumov z Brazilijo in Venezuelo. Bolgarija zdaj sodeluje v vseh delovnih skupinah in tehničnih sestankih, ki delujejo na področju VIS, in to bi moralo pomagati pri zagotavljanju pravilne usklajenosti njenega nacionalnega vizumskega sistema z zahtevami VIS.

Bolgarija si prizadeva za uvedbo vizumskega režima pred pristopom za Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo ter Srbijo in Črno Goro. Usklajevanje s pozitivnim seznamom EU še ni končano. Vsa bolgarska konzularna predstavništva imajo povečevalna stekla, UV-svetilke in tri kontrolne naprave. Poleg tega so predstavništva opremljena s posebno programsko opremo za kontrolo dokumentov. Na splošno priprave na področju vizumske politike dobro napredujejo.

Na področju **azila** potekajo tehnične priprave za uporabo sistema EURODAC od pristopa naprej. Krovni načrt projekta EURODAC se izvaja in na ministrstvu za notranje zadeve je bil ustanovljen direktorat, ki je zadolžen za Dublin II in EURODAC.

Upravno zmogljivost agencije za begunce je treba še okrepiti. Dejavnosti za okrepitev zmogljivosti pri organih in pravosodnih organih za zakonodajo o azilu, postopke in zahtevke še niso zaključene. Vzpostavitev dveh novih sprejemnih centrov v krajih Sofija in Pastrogor je v hudi zamudi. Priprave na tem področju je treba pospešiti.

Na področju **policijskega sodelovanja in boja proti organiziranemu kriminalu** je bil februarja 2006 sprejet nov zakon o ministrstvu za notranje zadeve, katerega cilj je izboljšati sodelovanje med različnimi organi kazenskega pregona, ki se ukvarjajo z bojem proti kriminalu, tako da se poenostavi njihovo delo in uvede profesionalna poklicna pot za uslu žbence ministrstva za notranje zadeve. Nadaljujejo se priprave za izvajanje novega kazenskega zakonika, vključno z zaposlovanjem in usposabljanjem policistov, ki imajo preiskovalna pooblastila. Glede oprijemljivih rezultatov v boju proti organiziranem kriminalu je vidno pove čanje dejavnosti različnih policijskih enot. Nadaljuje se mednarodno sodelovanje s sosednjimi državami in državami članicami EU pri razbijanju mednarodnih kriminalnih mrež. Boj proti organiziranemu kriminalu je pridobil več politične pozornosti in nekateri organi kazenskega pregona so zdaj na tem področju bolj učinkoviti. Sprejetih je bilo nekaj ukrepov za razkritje povezav med organi kazenskega pregona in hudodelskimi združbami.

Treba je spremljati vpliv pred kratkim sprejete zakonodaje o splošnem stanju kriminala od za

četka veljavnosti konec aprila 2006 naprej. Skrbno je treba spremljati tudi vpliv in ustreznost novega kazenskega zakonika za boj proti organiziranemu kriminalu. Njegovo učinkovitost bi lahko oslabili občutno zmanjšanje števila policijskih inšpektorjev na le 2000, časovna omejitev roka, v katerem mora biti preiskava zaključena, na dve leti, čeprav je pri primerih organiziranega kriminala pogosto potrebno dosti več časa za rešitev primera, in dejstvo, da preiskovalci ne smejo pričati na sodišču. Glede na geografsko lego in izzive, s katerimi se celo območje sooča na področju organiziranega kriminala, je treba okrepiti regionalno sodelovanje Bolgarije zlasti na operativni ravni. Varstvo podatkov in obravnavanje zaupnih podatkov še ni vedno ustrezno, kar vpliva na mednarodno sodelovanje.

Glede učinkovitosti Bolgarije v boju proti organiziranem kriminalu še vedno ostajajo resni pomisleki. Čeprav je bilo preiskovanje in sodni pregon mrež organiziranega kriminala opredeljeno kot nacionalna prednostna naloga, še vedno ni oprijemljivih rezultatov, tudi pri izvajanju večdisciplinarne strategije. Usklajen pristop do statistik o kriminalu, ki bi Bolgariji omogočal natančnejše spremljanje, je treba še vzpostaviti. Pogosti naročeni umori ljudi, povezanih s hudodelskimi združbami, redko privedejo do uspešne preiskave in sodnega pregona ter še naprej predstavljajo oviro pri vzpostavljanju pravne države. Težava ostaja nezakonito posedovanje strelnega orožja. Stopnja uspeha pri sodnem pregonu kaznivih dejanj, pogosto povezanih z organiziranim kriminalom, kot je pranje denarja, ponarejanje blaga, denarja in dokumentov, trgovina z ljudmi, prostitucija in tihotapljenje prepovedanih drog, je še vedno zelo nizka. Mehanizmi, katerih cilj je okrepitev boja proti organiziranemu kriminalu, kot je program za zaščito prič, še ne delujejo v celoti.

Nacionalna služba za boj proti organiziranemu kriminalu ima še vedno premalo visoko kvalificiranega osebja in zdi se, da na splošno nima proaktivnega odnosa. Bolgarija ima že leta na voljo pravna sredstva, ki omogočajo preiskave in učinkovit sodni pregon znanih članov hudodelskih združb. Sčasoma se bo pokazalo, ali bo spremenjen pravni okvir vodil k resni čnemu napredku v boju proti organiziranemu kriminalu. Temu področju se je nujno treba posvetiti.

Na področju **pranja denarja** *(glej tudi poglavje 4 – Prost pretok kapitala)* ostaja nekaj vrzeli. Pravilno izvajanje zakonodaje na tem področju je nezadovoljivo predvsem ob pomanjkanju oprijemljivih rezultatov pri izvrševanju, zlasti zaradi odsotnosti obsodb. Sodelovanje med organi kazenskega pregona je še vedno nezadostno. Učinkovitost v boju proti pranju denarja še vedno resno ovirajo korupcija, organiziran kriminal in siva ekonomija. Zadostno usposabljanje vseh organov, ki obravnavajo primere pranja denarja, še vedno ni bilo zagotovljeno. Temu področju se je zdaj nujno treba posvetiti.

Na področju **boja proti drogam** je bilo doseženega nekaj napredka glede okrepitve upravne zmogljivosti nacionalnega središča, ki deluje v okviru Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami. Pravila za ustanovitev in delovanje nacionalnega središča so bila sprejeta decembra 2005. Poroča se lahko o razvoju na področju preiskovanja in sodnega pregona večjih tihotapcev drog. Bolgarija je marca 2006 izdelala poročilo o izvajanju akcijskega načrta nacionalne strategije za boj proti drogam in nadaljevala z izvajanjem nacionalne strategije za boj proti drogam v obdobju 2003–2008 ter svojega akcijskega načrta v veliki meri v skladu s postavljenimi roki. Zdaj izvaja svoje programe glede ozaveščanja javnosti in preprečevanja.

Vendar pa popolnoma skladna in dobro usklajena politika drog, ki bi obravnavala zlasti zmanj šanje povpraševanja in okrepila financiranje programov zdravljenja, še ni razvita. Upravna

zmogljivost je še vedno zmerna, zlasti glede visoko kvalificiranega osebja in glede sodelovanja med različnimi stranmi, ki sodelujejo pri izvajanju nacionalne strategije za boj proti drogam. Nacionalno središče ima le omejena sredstva. Zato je treba priprave na tem področju pospešiti.

Na področju **boja proti goljufijam in korupciji** je bila sprejeta nova protikorupcijska strategija, ki zajema obdobje 2006–2008. Podpira jo akcijski načrt. Če bosta v celoti izvedena, lahko zagotovita celovit okvir za boj proti korupciji.

Vendar izvajanje strategije ni povezano s sistemom za upravljanje, usmerjenim v rezultate z dejanskimi in merljivimi cilji. Sekretariat komisije za preprečevanje in boj proti korupciji še vedno nima zadostne upravne zmogljivosti. Vloga te komisije je temeljna, saj gre za institucijo, ki ima znanje o vseh ključnih protikorupcijskih ukrepih.

Organi sodnega pregona, vključno s carinsko službo, ostajajo dovzetni za korupcijo in druge oblike neprimernega obnašanja. Manjka celovit program obvladovanja tveganja, ki bi obravnaval poslovni sektor. Obvladovanje tveganja mora biti podprto z zanesljivim in rednim sistemom poročanja.

Pregled sistema glede številnih gotovinskih plačil na zunanjih mejnih prehodih še ni bil opravljen. Nabiralniki na mejnih prehodih, kjer lahko stranke oddajo svoje pritožbe, se komaj kaj uporabljajo, kar kaže na to, da kampanje za ozaveščanje javnosti še ne učinkujejo *(glej tudi politični oddelek)*. Na splošno se je temu področju nujno treba posvetiti.

Na področju **varstva podatkov** je bil decembra 2005 spremenjen Zakon o varstvu podatkov, potrebno pa je še znatno nadaljnje usklajevanje s pravnim redom Skupnosti. To zlasti zadeva avtomatsko obdelavo osebnih podatkov, obdelavo osebnih podatkov v namen obrambe, nacionalne varnosti in javnega reda, mehanizme za sprejemanje kodeksov ravnanja, naloge upravljavcev podatkov, roke za vložitev pritožb in določbe glede uradnega obveščanja o obdelavi podatkov. Upravna zmogljivost komisije za varstvo podatkov je še vedno slaba, delni razlog za to pa je znatno zmanjšanje njenega proračuna za leto 2006. Komisija nima zadosti zaposlenih.

Obravnavanje pritožb je še vedno neučinkovito. Proračunska samostojnost komisije ni v celoti zagotovljena. Delovanje sheme evidentiranja in uradnega obveščanja, kakor tudi evidence izvr ševanja na splošno, je še vedno nezadovoljivo. Sodelovanje z varuhom človekovih pravic in drugimi agencijami je še nezadostno. V tem trenutku Bolgarija še ne more v celoti zagotavljati izvajanja pravnega reda Skupnosti na področju varstva osebnih podatkov (*glej tudi poglavje 3*). Zato je treba priprave na tem področju znatno pospešiti.

Na področju **pravosodnega sodelovanja v civilnih in kazenskih zadevah** je Bolgarija dobro napredovala pri pravnem prilagajanju pravnemu redu Skupnosti. Januarja 2006 je bolgarski parlament ratificiral Haško konvencijo o pristojnosti, pravu, ki ga je potrebno uporabiti, priznanju, izvršitvi in sodelovanju v zvezi s starševsko odgovornostjo in ukrepih za varstvo iz leta 1996.

Vendar določbe o pogojih za izvrševanje te konvencije s strani ministrstva za pravosodje kot centralnega organa v skladu s to konvencijo, še niso določene. Še vedno ostajajo odprta vpra šanja glede kakovosti izvajanja pravnega reda Skupnosti, pa tudi splošnega delovanja in u činkovitosti bolgarskega pravosodnega sistema. Izvajanje novega kazenskega zakonika bo treba skrbno spremljati glede na njegov pomen za kakovost mednarodnega sodelovanja

Bolgarije v kazenskih zadevah. Boj proti čezmejnemu organiziranemu kriminalu je treba okrepiti, saj je to eno najpomembnejših področij, ki je zajeto v pravosodnem sodelovanju v kazenskih zadevah v EU. Korupcija ostaja resen izziv znotraj pravosodnega sistema in to bi lahko vplivalo na nemoteno in pravilno izvajanje instrumentov na področju medsebojnega priznavanja. Priprave na tem področju je treba okrepiti.

Sklepna ugotovitev

Znaten napredek je bil dosežen na področju **vizumske politike** in Bolgarija zdaj na splošno izpolnjuje obveznosti in zahteve, ki izhajajo iz pristopnih pogajanj na tem področju.

Znaten napredek je bil dosežen na področju **schengena in prihodnjih zunanjih meja EU**. Vendar so še potrebni nadaljnji ukrepi, da se zaključijo priprave na pristop, zlasti glede izvajanja celovite strategije upravljanja mej in schengenskega akcijskega načrta za obdobje 2006–2007 v celoti. Nekaj napredka je bilo doseženega na področjih **azila** in **boja proti drogam** ter **pravosodnega sodelovanja v civilnih in kazenskih zadevah**. Posebno pozornost je treba nameniti področju **varstva podatkov**, ki napreduje počasi. Na teh področjih je preostale priprave treba okrepiti. Na vseh teh področjih so potrebna povečana prizadevanja in hitro ukrepanje, da bi se rešila odprta vprašanja pred pristopom.

Na področjih **policijskega sodelovanja in boja proti organiziranemu kriminalu** ter **boja proti goljufijam in korupciji** je bilo doseženega le malo napredka kljub temu, da je bilo oktobra 2005 zahtevano hitro ukrepanje. Na področju **pranja denarja** se je stanje znatno poslabšalo. Bolgarija mora na teh področjih takoj in odločno ukrepati, da bodo ta vprašanja do pristopa rešena.

4.1.18. Poglavje 25: Carinska unija

Na področju **upravne in operativne zmogljivosti** se je pobiranje prihodkov in boj proti ponarejanju ter drogam razvijalo v pravo smer. Priprava sistema IT, zlasti v zvezi z doseganjem medsebojne povezanosti s sistemi EU, je dobro napredovala in če ne bo zamud, bo Bolgarija ob pristopu izpolnjevala svoje obveznosti. Nadgrajevanje infrastrukture in opremljanja mejnih prehodov se nadaljuje.

Nacionalna carinska služba aktivno spodbuja uporabo poenostavljenih postopkov, zlasti preko svojih spletne strani in s povezovanjem s poslovnimi subjekti. Za okrepitev naknadnih kontrol so bila potrebna nenehna prizadevanja.

Zakon o trošarinah in trošarinskih skladiščih, sprejet novembra 2005, zagotavlja prenos odgovornosti za upravljanje trošarin iz davčne uprave na nacionalno carinsko službo (julija 2006) *(glej poglavje 10 – Obdavčenje)*. Uprava nacionalne carinske službe ureja potrebne organizacijske ukrepe za izvajanje te naloge.

Poznavanje carinskih pravil in postopkov s strani carinikov je dobro, kar je rezultat učinkovite politike usposabljanja, ki jo je oblikovala nacionalna carinska služba. Glede boja proti korupciji so bili v skladu z akcijskim načrtom nacionalne carinske službe sprejeti številni ukrepi. Boj proti korupciji mora ostati glavna prednostna naloga nacionalne carinske službe.

Na področju carin priprave glede upravne in operativne zmogljivosti dobro potekajo.

Nacionalna carinska služba je dobro napredovala pri pripravi medsebojne povezljivosti sistemov IT. Bolgarija mora ohraniti ritem pri pripravi sistemov IT za medsebojno povezljivost po pristopu.

Sklepna ugotovitev

Na področju carin je bil na področju **upravne in operativne zmogljivosti** dosežen znaten napredek. Bolgarija zdaj na splošno izpolnjuje obveznosti in zahteve, ki izhajajo iz pristopnih pogajanj. Priprave se nadaljujejo in pričakuje se, da bo Bolgarija lahko v celoti izvajala pravni red po pristopu, če bo zdajšnji ritem napredka ohranjen.

4.1.19. Poglavje 28: Finančni nadzor

Glede **nadzora porabe v zvezi s strukturnimi ukrepi** se ugotavljanje skladnosti za programa Phare in ISPA še ni začelo.

Vendar je Bolgarija v velikem zaostanku pri akreditaciji razširjenega decentraliziranega sistema izvajanja (EDIS) za programa Phare in ISPA. Časovni razporedi, vključeni v zadevne akcijske načrte za akreditacijo sistema EDIS, ki predvidevajo končno akreditacijo do konca junija 2006, niso bili upoštevani pri vmesnih ukrepih in zato obstaja resno tveganje, da postopek ne bo zaključen do konca leta 2006, kar bi imelo znatne posledice, ki bi vključevale tudi veliko izgubo sredstev predpristopnega financiranja. To tudi vzbuja dvome glede zmogljivosti Bolgarije za primeren nadzor nad prihodnjo porabo strukturnih sredstev. Na tem področju je zdaj treba hitro ukrepati.

Na področju **zaščite finančnih interesov EU** sta bila sprejeta akcijski načrt in strategija o boju proti goljufijam, ki škodujejo finančnim interesom Evropskih skupnosti, za zadevne organe pa je bilo organizirano usposabljanje. Rezultat poročanja o nepravilnostih in domnevnih goljufijah se je v zadnjem času znatno izboljšal.

Strategija boja proti goljufijam, ki predstavlja okvir za zaščito finančnih interesov EU v Bolgariji, ni dovolj jasno opredeljena, da bi lahko bila učinkovita. 12. aprila je bila ustanovljena delovna skupina, ki naj bi predložila novo okvirno strategijo za boj proti goljufijam, ki škodujejo finančnim interesom Evropskih skupnosti. Delovni postopki in operativna zmogljivost bolgarskega AFCOS-a (svet za usklajevanje boja proti kršitvam, ki škodujejo finan čnim interesom Evropskih skupnosti) v mednarodnem sodelovanju in usklajevanju med zadevnimi organi ostajajo nezadostni. Z odločbo ministra za notranje zadeve sta bili 14. aprila ustanovljeni dve delovni skupini. Njuna naloga bo izboljšati sodelovanje med organi, ki so pristojni za preverjanje in preiskovanje, ter poročanje o ugotovljenih nepravilnostih.

Priprave na tem področju je treba okrepiti.

Sklepna ugotovitev

Na področju **zaščite finančnih interesov EU** je bil dosežen napredek. Vendar so še vedno potrebna povečana prizadevanja za ohranitev doseženega napredka. Nove delovne skupine morajo sprejeti ukrepe glede okrepitve upravne zmogljivosti in izboljšanja usklajevanja.

Na področju **nadzora porabe v zvezi s strukturnimi ukrepi** se je stanje poslabšalo. Stanje na tem področju je zelo zaskrbljujoče. Bolgarija mora takoj in odločno ukrepati ter znatno pospe

šiti akreditacijo sistema EDIS, da bo to vprašanje rešeno do pristopa.

4.2. Prevajanje pravnega reda Skupnosti v bolgarščino

V skladu s členoma 2 in 58 Akta o pristopu se vsi akti, ki jih pred pristopom sprejmejo institucije Unije, začnejo uporabljati v novih državah članicah in se jih objavi v posebni izdaji *Uradnega lista Evropske unije* tudi v novih uradnih jezikih. Medtem ko institucije EU prevzamejo odgovornost za končni pregled in objavo prevodov, je naloga držav pristopnic, da zagotovijo prevode in njihove temeljite pravne in jezikovne revizije. V okviru prevajanja pravnega reda Skupnosti je Sodišče opredelilo sklop ključnih sodb, ki jih je treba prednostno prevesti (skupaj okrog 15 000 strani).

Od skoraj 90 000 strani pravnega reda Skupnosti je Bolgarija prevedla okrog 95 %. Vendar pa morajo nacionalni organi pregledati še 44 % prevodov, preden jih lahko predložijo institucijam EU. Prevajalske in revizijske zmogljivosti v Bolgariji še niso dosegle potrebnega praga 6 000 strani na mesec, predvsem zaradi težav pri zaposlovanju in motiviranju osebja. Bolgarsko vlado se poziva, da zadevi posveti primerno pozornost, drugače pravnega reda Skupnosti ne bo mogoče objaviti pravočasno do pristopa 1. januarja 2007.

4.3. Splošna ocena

Bolgarija je dosegla znatno stopnjo usklajenosti s pravnim redom Skupnosti.

V poročilu iz oktobra 2005 je bilo ugotovljeno, da bo Bolgarija na številnih področjih pripravljena do pristopa. Na nekaterih drugih področjih so bila potrebna povečana prizadevanja, na 16 področjih pa je bilo stanje zelo zaskrbljujoče.

Od takrat je bil dosežen napredek. Bolgarija bi morala biti pripravljena do pristopa še na naslednjih področjih, če bo zdajšnji ritem napredka ohranjen: javna naročila, medsebojno priznavanje specifikacij industrijskih proizvodov; pravica do opravljanja nefinančnih storitev; ve čina kmetijskih skupnih ureditev trga; letalstvo; trošarine; strukture izvajanja na področju obdavčenja; liberalizacija poštnih storitev; zakonodaja na področju regionalne politike; kemikalije in gensko spremenjeni organizmi, zakonodaja o hrupu; vizumska politika in carinske priprave.

Napredek je bil dosežen tudi na nekaterih področjih, na katerih stanje ni več zaskrbljujoče, vendar so še potrebna povečana prizadevanja za dokončanje priprav: sektor zavarovalništva, varovanje pravic intelektualne lastnine, plačilna agencija za kmetijstvo, skupna ureditev trga mleka, ukrepi glede nadzora bolezni živali, veterinarske mejne kontrolne točke; zaščita živali, trgovina z živimi živalmi in živalskimi proizvodi, veterinarski vidiki javnega zdravstvenega varstva; institucionalne strukture in strukture finančnega poslovodenja za regionalno politiko, pa tudi priprave na schengen in upravljanje prihodnjih zunanjih meja EU.

Povečana prizadevanja so potrebna tudi za: medsebojno priznavanje poklicnih kvalifikacij; finančne storitve, storitve informacijske družbe in varstvo osebnih podatkov; zakonodajo za boj proti pranju denarja; kmetijske trgovinske mehanizme; skupno tržno ureditev za vino in alkohol ter za goveje meso; zakonodajo v veterinarskem in fitosanitarnem sektorju; več vidikov ribištva; pomorski promet; DDV, pravila glede neposrednega obdavčenja; delovno pravo, socialni dialog, socialno vključenost, protidisktiminacijsko politiko, Evropski socialni sklad, javno zdravstvo; liberalizacijo energetskega trga; jedrsko energijo in jedrsko varnost, zlasti za obveznosti za predčasno zaprtje in poznejšo razgradnjo reaktorjev v elektrarni Kozloduy;

prestrukturiranje jeklarske industrije; elektronske komunikacije; načrtovanje, spremljanje in zmogljivost javnih naročil za regionalno politiko; horizontalno okoljsko zakonodajo, kakovost vode, celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja, ravnanje z odpadki; varstvo potrošnikov; azil, sodelovanje v pravosodju; boj proti drogam; zaščito finančnih interesov EU in prevajanje pravnega reda Skupnosti v bolgarščino.

Ostaja šest področij, ki zbujajo resno skrb in na katerih so potrebni nujni ukrepi:

– vzpostavitev ustreznega integriranega administrativnega in kontrolnega sistema (IAKS) v kmetijstvu (poglavje 7 pravnega reda Skupnosti);

– vzpostavitev obratov za zbiranje in predelavo klavniških odpadkov v skladu s pravnim redom Skupnosti o TSE in stranskih živalskih proizvodih (poglavje 7 pravnega reda Skupnosti);

– jasnejša dokazila o rezultatih na področju preiskovanja in kazenskega pregona kriminalnih združb (poglavje 24 pravnega reda Skupnosti);

– uspešnejše in učinkovitejše izvajanje zakonov za boj proti goljufijam in korupciji (poglavje 24 pravnega reda Skupnosti);

– pospešeno izvajanje določb proti pranju denarja (poglavje 24 pravnega reda Skupnosti);

– okrepljen finančni nadzor za prihodnjo rabo sredstev iz strukturnih skladov in kohezijskega sklada (poglavje 28 pravnega reda Skupnosti).